

Izdaja odbor za informiranje in kulturno dejavnost
Železarn Ravne

Ureja uredniški odbor:
Alojz Janežič, Marjan Kolar,
Franciška Korošec,
Ivanka Prislan, Jože Sater

Odgovorni urednik:
Marjan Kolar
Telefon 86 031, int. 304

Tiska ČGP Mariborski tisk
Maribor

Glasilo je po 7. točki prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS, št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka

VESTNO DELO — BOLJŠI REZULTATI

Rezultati poslovanja ob polletju so bili za Železarno Ravne nižji, kot smo načrtovali, vendar so glede na pogoje gospodarjenja v primerjavi z drugimi delovnimi organizacijami in železarnami še zadovoljivi. Nedoseganje planiranih rezultatov pomeni, da se bomo ob koncu leta morali nečemu odreči. Manj bo sredstev za razširjeno reprodukcijo in za družbeni standard, če predpostavljamo, da bomo sploh ustvarili toliko čistega dohodka, da bodo pokriti bruto osebni dohodki in da nam bo ostalo še nekaj sredstev za sklade.

Posledica nedoseganja planiranih rezultatov je tudi, da ne bomo mogli prispevati toliko sredstev, kot smo se dogovorili, za standard v občini oziroma za skupne naložbe v družbi (ceste, železnice itn.). Manjša sredstva za te namene pa pomenijo manj sredstev tam, kjer jih trošimo kot občani v krajevnih skupnostih itn.

Prizadevati si moramo, da se v takim stanju ne zadovoljimo in da napravimo vse, da se čim bolj približamo tistim ciljem, ki smo si jih s planom postavili. To pa je mogoče le z večjo zavzetostjo vseh nas v dveh smereh:

— povečati moramo obseg proizvodnje in prodaje, ker na ta način dobimo večji prihodek iz prodaje,

— še z večjo zavzetostjo pa moramo na vseh delovnih mestih skrbeti za pametno trošenje materialnih sredstev, s katerimi pro-

izvajamo izdelke, da bodo stroški čim nižji in dohodek večji.

Vzroke za nedoseganje planiranih rezultatov bi lahko razdelili v dve skupini. Nekateri so taki, na katere ne moremo vplivati. Mednje spada npr. povečanje cen feroleguram, ki jih uvažamo, podražitev energije in drugih materialov, razne obveznosti, ki smo jih sprejeli s samoupravnimi sporazumi, obvezna amortizacija, obresti in odplačilo kreditov itn.

Poleg teh pa imamo vrsto elementov, na katere lahko z vsakodnevno obnašanjem pri delu sami vplivamo. Našteto nekatere med njimi:

Slabo sortiranje odpadkov iz obratov ima lahko za posledico, da je jeklo, ki ga izdelamo, izmeček ali pa ga lahko uporabimo kot manjvreden material. Pri tem smo seveda povzročili tudi zamujanje rokov dobav, ker moramo izdelati novo šaržo in postopek ponoviti.

Netočno stehtan vložek povzroči, da topilec tudi z uporabo najmodernejšega pripomočka, tj. procesnega računalnika, izračuna napačno količino ferolegur, ki jih mora vložiti v šaržo. Posledica je izmeček ali manjvreden material in zamuda terminov.

Nenatančno izpisane pogodbe, predvsem glede kakovosti in tehničnih pogojev, ki jih mora imeti izdelek, večkrat povzročijo izmeček in s tem povečane stroške.

Nepravilno predpisan tehnološki postopek za izdelavo proizvodov nujno vodi v povečanje stroškov.

Izdelava proizvodov mimo tehnološko predpisanih postopkov, kar imenujemo tehnološka nedisciplinarnost, nujno vpliva na povečane stroške, zamujanje terminov in v končni posledici izgubo dobrih naročnikov.

Nekontroliranje ali prepozna kontrola izdelka povzroči povečanje stroškov izdelave ali celo izgubo naročnika.

Pravočasno vzdrževanje strojev in predvsem skrb tistih, ki jih vzdržujejo ter tistih, ki s stroji delajo, da ne pride do loma ali večjih okvar, lahko v veliki meri pomaga, da bomo proizvedli večje količine izdelkov z nižjimi stroški.

Še bi lahko naštevali različne primere in videli bi, da ima vsak od nas pri svojem delu možnost, da z večjo disciplino na delovnem mestu pri svojem delu lahko prispeva k boljšim rezultatom.

To pa je in mora biti sestavni del akcije za izboljšanje rezultatov oziroma za izpolnjevanje plana.

Do konca leta sicer ni več veliko časa, vendar smo prepričani,

da lahko rezultate še v marsičem izboljšamo. Pomembno pa je tudi to, da si zagotovimo z boljšim delom proti koncu leta tudi boljše izhodišče za delo v letu 1978.

Janez Žnidar

Kako izpolnjujemo gospodarski načrt

Skupna proizvodnja je bila v avgustu znatno manjša od načrtovane in poprečno mesečno dosežene v I. polletju. Zaradi že

napovedanega remonta srednje proge je valjarna izdelala le 69 % planirane količine gredic, jeklar-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pred padcem

IZ VSEBINE

- Prve šarže s pomočjo procesnega računalnika
- O informiranju trezno in realno
- Šolski center: pozornost usmerjenemu izobraževanju
- Za manj hrupa
- O beneficirani delovni dobi
- Mnenja delavcev: Jesenski izdatki
- Tekmovanje kovinarjev
- Združevanje osnovnih šol
- V Črni konec skrbi za pitno vodo
- Kakšne novice kupujemo
- Iz partizanskih let: Izdaja
- S knjižne police
- Rekreativna in šport
- Mladi fužinar

(Nadaljevanje s 1. strani)

na pa je zaradi manjšega odvzema jekla opravila v avgustu predviden remont na 40 t peči in zato izdelala manj jekla. Ker tudi druge TOZD zaradi različnih vzrokov niso dosegle planirane proizvodnje, je celotna delovna organizacija za 17,1 % zaostala za planiranimi količinami.

Količine odpremljenega jekla so bile zaradi zmanjšanih medfaznih zalog celo večje od načrtovanih, zato realizacija ne zaostaja za planirano več kot za 5,8 %. Valjarna je odpremila veliko več paličastega jekla, vse ostale TOZD pa manj, kot predvideva mesečni načrt.

Proizvodnja v TOZD	% doseganja mesečnega načrta		% doseganja kumulativnega načrta	
	skupne proiz- vodnje	eksterne reali- zacije	skupne proiz- vodnje	eksterne reali- zacije
jeklarna	80,4	—	99,5	—
jeklolivarna	80,8	82,7	75,4	88,0
valjarna	87,5	127,2	98,3	111,9
kovačnica	63,7	72,3	91,4	107,6
jeklovlek	94,7	107,1	80,2	82,1
stroji in deli	83,5	71,0	92,1	91,1
industrijski noži	50,0	70,2	73,8	68,6
pnevmatični stroji	39,6	35,6	81,9	92,3
vzmetarna	86,5	92,6	81,0	83,0
rezalno orodje	81,8	85,7	100,0	106,3
Skupaj delovna organizacija	82,9	94,2	97,2	98,5

Med TOZD, ki so v avgustu dokončali manj proizvodnje, se je uvrstila tudi kovačnica. Ta je v juliju opravila generalni remont 1800 t stiskalnice, manjše količine izdelanih gredic in drugih izdelkov v juliju pa se odražajo v manjši proizvodnji meseca avgusta. Veliko manjša je bila tudi proizvodnja v TOZD pnevmatični stroji, ki je zaradi večjih remontov strojev izdelala samo 12 % planiranih količin vrtalnega orodja in 30 % orodja za pnevmatične stroje.

Večina ostalih obratov je v avgustu izdelala več kot v preteklih mesecih. Proizvodnja je porasla tudi v jeklovleku (94,7 %),

vzmetarni (86,5 %) in v TOZD industrijski noži, ki je izdelal okrog 86 % planirane količine nožev; odstotek doseganja mesečnega načrta je v tem TOZD nizek zato, ker compound gredic ni imel v mesečnem proizvodnem programu.

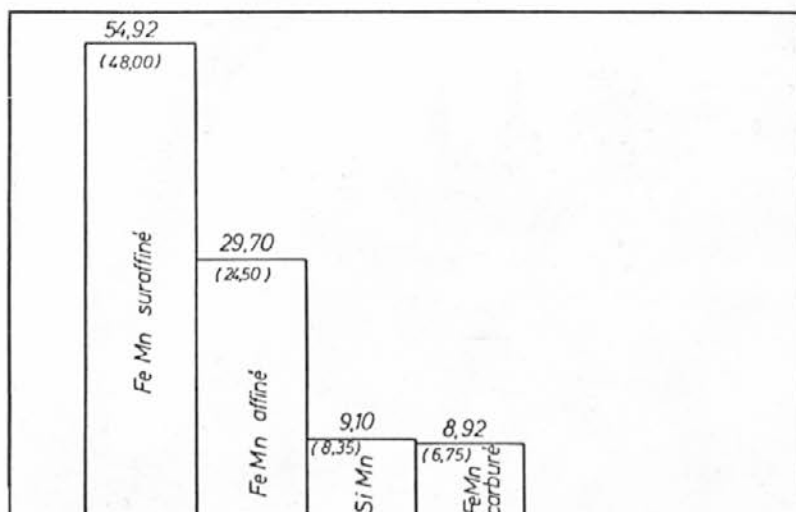
V naslednjih mesecih lahko pričakujemo večjo proizvodnjo. Remonti najbolj pomembnih agregatov so opravljeni in odsotnost zaradi dopustov bo manjša. Za posamezne grupe izdelkov še manjka naročil (peskomet v jeklolivarni), vendar je trenutni položaj ugodnejši, kot je bil lani v tem času.

Z. I.

PRVE ŠARŽE S POMOČJO PROCESNEGA RAČUNALNIKA

Julija tega leta so bile v jeklarni izdelane prve šarže s pomočjo procesnega računalnika. V obeh topilnicah so bili pri pečeh

inštalirani industrijski računalniški terminali, prek katerih imajo delovodje in topilci neposredno zvezo z večjim procesnim raču-

Slika 1: Primerjava cen čistega mangana v različnih ferolegurah (din/kg po planskih cenah za II. polletje 1976)

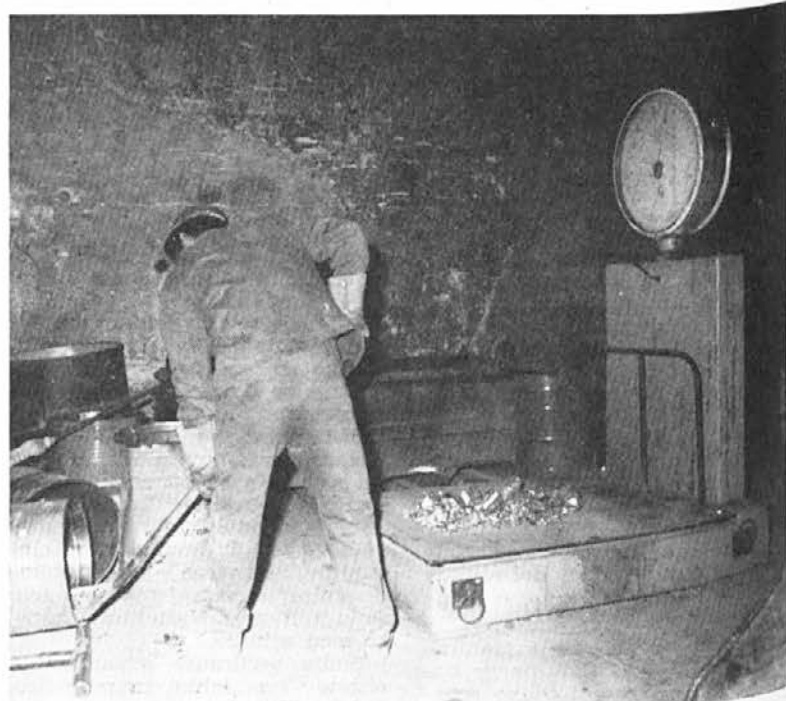
nalnikom PDP11/40 v procesnem računalnem centru.

Prek 30 delovodij in topilcev je opravilo kratek tečaj iz uporabe procesnega računalnika pri izračunavanju dodatka ferolegur, ki ga je organizirala služba za avtomatizacijo tehnoloških procesov.

Računalnik s pomočjo podatkov, ki mu jih da delovodja, izračuna optimalen dodatek ferolegur v 15 sekundah in pri tem upošteva matematično metodo izračuna maksimalnega dodatka cenjenih ferolegur na račun drugih (slika 1).

nika pri izračunavanju sestave vložka v jeklarni I. Z optimalnim izračunom sestave vložka, ki ga sestavljamo s pomočjo legiranih odpadkov (imamo jih prek 80 vrst) in starega železa, lahko znižamo porabo ferolegur. Sodelavci iz elektrotehniških služb delajo na projektu uporabe procesnega računalnika pri avtomatizaciji uporabe električne energije na elektro obločnih pečeh.

V procesnem računalnem centru sta instalirana dva procesna računalnika tipa PDP11/40, ki sta kupljena v Ameriki prek firme

Tehtanje na računalniku izračunanih ferolegur

Poleg znižanja variabilnih stroškov jekla kažejo prvi rezultati na enakomernejšo kakovost kemijske sestave in prek tega tudi nekaterih mehanskih in metalografskih lastnosti naših jekel. Več študij, ki so bile narejene pred nabavo procesnega računalnika, je kazalo na izredno visoke prihranke pri materialnih stroških izdelave jekla. Čeprav je še zgodaj za oceno ekonomske učinkovitosti naložbe, kažejo posamezne, s pomočjo računalnika izdelane šarže, na občutno nižje stroške, ki se gibljejo v odvisnosti od kvalitete, od nekaj deset do nekaj sto starih tisočakov na šaržo.

Jeklarji so pokazali pri uvajanju procesnega računalnika veliko zanimanje in posluha za nove stvari. Sodelavci priprave dela jeklarne so se že vključili v projekt uvedbe procesnega računal-

Process Corporation iz Pittsburgha. Večji računalnik je namenjen za metalurške aplikacije, manjši pa za električne. Z osrednjim računalnikom bo zvezan manjši »električni« in računalniki na novih kvantometrih, tako da se bo v kratkem času formirala mreža procesnih računalnikov — poleg že obstoječe mreže terminalov.

Osrednji procesni računalnik je posredno povezan z IBM računalnikom ter ga delno dopolnjuje na tistih področjih za katere »komercialni« računalnik običajno ni grajen.

Pri uvajanju procesnega računalnika ne manjka problemov. Veliko smo jih že rešili, ostale pa moramo rešiti do spomladi drugega leta, ko preteče postavljeni rok za uvedbo procesnih računalnikov.

Jože Šegel, dipl. ing.

O informiranju trezno in realno

OKUS NAM OBLIKUJEJO DNEVNIKI IN TV

Razpravljati o informiranju v železarni pa začeti z Delom, Večerom in TV je protislovno samo na prvi pogled. Če se namreč dnevno seznanjamo z dogodki doma in po svetu z branjem časnikov in gledanjem TV, si posredno

pridobimo občutek za to, kaj je dobra in hitra informacija. Tedniki, kot npr. 7 D. Teleks, Jana, itd., pa nam dodatno oblikujejo merila in okus za presojanje, kaj je zanimivo, privlačno, pogumno novinarsko pisanje.

Zelo človeško in razumljivo je torej, da s tako pridobljenimi kri-

teriji in mnenji potem presojava tudi (ne)kvaliteto našega tovarniškega obveščanja. Jasno pa postane tudi, zakaj z njo zlepa ne moremo biti zadovoljni. Če je naš namen pogovarjati se o obveščanju v železarni trezno in na realnih tleh, moramo to razgledanost, širšo informiranost in okus vsekar upoštevati. Seveda pa moramo storiti še korak naprej ter opomniti, da vse našete časnike v veliki meri »delajo« poklicni novinarji, precej manjši pa je delež dopisnikov — amaterjev, medtem ko je pri nas položaj ravno obraten.

KOLIKO PAPIRJA POJE ČLOVEK NA DAN

Zelo na hitro pogledimo, koliko različnih besedil prebere poprečen delavec-samoupravljalet-občan na dan oziroma na teden. Razen že naštetega verjetno Delavsko enotnost, glede na starost in nagajenja pa Mladino, Komunista, TV 15, Sportske novice, Naše razglede in strokovne revije. Ker je vsak tretji delavec tudi delegat, dodatno še gradivo za seje pa službena obvestila.

Tu nekje pa se vključijo še naše tovarniško obveščanje z Informativnim fužinarjem dvakrat na mesec in sem spadajo tudi razni sestanki, zbori itn. Ko pa zdaj slišimo, da načrtujemo še tedensko izdajanje sklepov vseh naših samoupravnih organov (samo delavskih svetov imamo 23 + 1, kje pa so odbori in komisije!) ter hčemo istočasno še namesto 14-dnevnik tednik, je nemara prava priložnost za vprašanje:

koliko papirja (beri: informacij) pa človek na dan (ali teden) lahko pojé, da mu jed tekne, kdaj je poln, kdaj prenasličen, kdaj pa sploh nima več apetita?

Veliko resnico je namreč povedal tov. Dornik na témo »Kako nas informira naše glasilo.« namreč: koliko in kaj delavci preberejo od tega, kar objavimo? Le recepta, kako to sproti ugotavlja (in predvsem kdo?) žal ni razkril. Če želimo pri naših diskusijah o informiranju vseskozi ostati trezni in realni, pač tudi tega vidika ne smemo zanemariti.

ZANIMIVE TEME V ŽELEZARNI. NOVINARSKI POGUM IN PISANJE O PLANIH NA NAPET NAČIN

Vsak od nas je že kdaj ob kakem članku (ne v Fužinarju!) rekel: »Ta si pa upa!« Novinar namreč, ki je brez senzacionalističnega napihovanja kakne nepravičnosti preprosto pogumno prikazal neki konkreten problem. Ker takšni pogumni članki zmeraj »vžgejo«, se samo ponuja vprašanje: ali smo v železarni tako sramežno beli, da nepravilnosti in butalščini sploh ne poznamo, ali pa nimamo poguma, da bi o njih pisali?

Uveljavljena praksa pri nas je takšna, da v primerih, ko je slika npr. o kakšnih manj običajnih delitvah stanovanj »socialnim primerom«, pa o dragi zaletavščini, kot npr. »Carinthiastrahl«, vselej počakamo, da te stvari obravnava organi delavske kontrole ter družbenopolitične organizacije, potem pa objavimo njihove sklepe. Zmeraj v takem zaporedju. Seveda pa se lahko dogovorimo tudi drugače.

Kako pa pisati o planih, investicijah ter o gospodarskih vpra-

šanjih sploh na duhovito, napet in privlačen način — recepta za to niso našli še niti pri Delu niti pri TV. Ne pričakujemo ga tedaj od Fužinarja! Le ta misel se vsiljuje, da pač vse življenjsko pomembne stvari, kot so npr. poroke pogrebi, plani itn., obravnavamo zelo resnobno in da drugačen, lahkotnejši pristop niti ni zaželen.

NAČRTI NA PODROČJU OBVEŠČANJA

Po vrsti (vendar ne nujno tudi v tem zaporedju) bomo na področju informiranja morali urediti naslednje:

1. sprejeti normativni akt o informiranju nasploh ter drugega o tovarniških glasilih;
2. izvoliti izdajateljski oz. uredniški svet ter novi uredniški odbor;
3. dogovoriti se o možnosti izdajanja rednih tiskanih obvestil (poročevalec, »uradni list« ali kakor ga bomo pač imenovali);
4. organizirati redni dotok informacij iz TOZD s pomočjo dopisnikov ali kako drugače;
5. kadrovsko okrepiti službo za informiranje in tisk.

Medtem ko gre pri prvih dveh točkah bolj za pravniško — organizacijsko dejanje, ker je za to potrebno poznavanje ustreznih zakonov, naših temeljnih samoupravnih aktov ter organiziranosti OZD s teh specifičnih vidikov, o tem pa bodo več povedali strokovnjaki, lahko o naslednjih točkah iz dosedanjih izkušenj napišemo kaj več.

»Poročevalec«, ki naj bi objavljial predvsem sklepe vseh samoupravnih organov v 20 TOZD, treh DS in vsej OZD, bo učinkovit, če bo hiter. Hiter pa bo, če bodo zapisniki o sejah teh organov hitro in kvalitetno napisani oziroma sklepi hitro dostavljeni.

Manjša ko bo njegova naklada, manj bo ljudem dostopen. Kolikor ga bomo dajali na oglasne deske, moramo prej preveriti priljubljenost tega načina obveščanja.

Menim pa, da sproti objavljane sklepe na ta način ne pomeni izločitve samoupravne tematike iz Informativnega fužinarja. Bolj verjetno je, da se bodo mogli zapisati s pomembnejših sej samoupravnih organov vezati na zanimivejše teme, lahko bodo bolj problemski in živahniji.

Dopisniki iz TOZD in DS so bili in so zmeraj dobrodošli. Vzdihovali po njih me zaradi precej pogostnih vabil k sodelovanju v preteklosti pa ker naše uredništvo zlepa kakšnega pisanja ne odkloni, prav nobenega pa ne brez utemeljitve, vse bolj spominja na trkanje po odprtih vratih. Sta pa tu dve možnosti: ali tisti: ki jih pisanje veseli, pridejo sami ter se lepo pomenimo o načinu sodelovanja ali pa jih kdo v TOZD »določi«.

V vsakem primeru gre potem za privajanje pravilom novinarskega pisanja (kratko, preprosto, bistveno) ali za prispevke v »surovom« stanju s hkratnim pooblastilom, da iz prinesenega (ali tudi povedanega) kdo na uredništvu naredi vest ali članek. Tudi eno — ali večredno seminarso piljenje novinarskega pisanja ob zadostnem številu interesentov pri nas ni problem.

Kadri v službi za informiranje pravzaprav niso stvar za obešanje na velik zvon. Tako kot povsod:

če je dela zmeraj več (dodatni redni »poročevalec« itn.) ga enako število delavcev ne zmore.

Manj znano in zato bolj zanimivo je dejstvo, da delo pri nas za diplomirane novinarje ni privlačno ne zaradi višine OD ne zaradi (ne)možnosti napredovanja ne zaradi v novinarstvu običajne specializacije (npr. gospodarstvo, kultura, šport, zunanja politika, dopisništvo v tujih državah itn.) Druga možnost so zato ljudje sorodne izobrazbe, ki imajo veselje do novinarskega dela in voljo do

nenehnega dodatnega izpopolnjevanja za ta poklic.

Seveda s tem zapisom problematika našega informiranja ni izčrpana, a tak tudi ni bil namen. Želimo le, da bi bile bodoče razprave o tem področju čimbolj trezne in realne pa čimmanj demagoške. In še to: dokler se ne dogovorimo za kaj učinkovitejšega in boljše, bodo naša sredstva obveščanja seveda še naprej redno delovala na dosedanj način.

Marjan Kolar

NAŠ INTERVJU:

Šolski center: pozornost usmerjenemu izobraževanju

Tokrat smo za naš intervju naprosili prof. Ladislava Kučka, ravnatelja Šolskega centra Ravnah, ki je odgovoril na nekaj vprašanj, s katerimi se danes srečujemo pri izobraževanju delavcev železarne in kako je z razvojem usmerjenega izobraževanja.

»Leta 1959 je delavski svet železarne Ravnah ustanovil današnji šolski center na Ravnah. Že prej, še v metalurški industrijski šoli, je izobraževanje bilo namenjeno delavcem železarne. Predvsem smo izobraževali delavce za poklice ozkega in širokega profila. Danes pa center ni namenjen samo za izobraževanje mladine, ampak tudi izobražuje delavce ob delu in po delu za razne poklice, ki jih narekujejo potrebe delovnih organizacij koroške regije.

Ladislav Kuček

Z reformo šolstva na usmerjeno izobraževanje bo treba ponovno analizirati potrebe po kadrih kovinskih poklicev ter jih približati izobraževanju na Ravnah. Morda ne kot stalne šole, ampak kot izpostavljene oddelke drugih področnih oziroma republiških šol. Seveda pa je pri tem bistveno, da smo prisluhnili zahtevam gospodarstva. Moramo se zavedati, da se mladi ne usmerjajo zmeraj po svoji volji, ampak po sugestiji svojih staršev. Prav zaradi tega prihajamo do razkoraka v zadnjih letih, saj ne izpolnju-

jemo zahtev po vpisu v šolo za strokovne delavce, še posebno metalurške stroke, ki jih nakazuje delovne organizacije za svoj perspektivni razvoj. Mladi se danes raje odločajo za štiriletno šolo (srednje) kot pa za poklicne. Pred letom 1959 smo dali namreč železarni zadnjo generacijo topilcev, valjarjev in modelnih mizarjev, skratka delavcev širokega profila. Leta 1970 kovačev in kalilcev. Pozneje pa kljub ugodnim razpisnim pogojem, večjim delovnim nagradam in štipendijam ni bilo odziva med mladimi za te ali podobne poklice.

Medtem pa smo odprli dveletno šolo za specializirane metalurške delavce ozkega profila. Vanjo se lahko vpisujejo učenci, ki so izpolnili šolsko obveznost in so končali šest razredov osnovne šole. Prva leta smo imeli po dve vzporednici učencev za metalurške poklice. Zadnja štiri leta pa je to število padlo na 17 učencev, kar dovolj zgovorno pove, da za te poklice ni pravega zanimanja. Tem smo priključili tudi učence za potrebe Gorenja Muta, ki tudi ne more realizirati vpisa za potrebe svoje delovne organizacije. Mnenja smo, da bo morala kadrovska služba skupno z metalurškimi obrati stvar realizirati in sestaviti dolgoročni program, saj miselnosti nazadnje ne moremo lomiti čez noč oziroma ustanoviti internat in kadrovati mlajše iz drugih republik, ki so še voljni izobraževati se za metalurške poklice.

Enako metodo so ubrali v Velenju in Zagorju za rudarske poklice ter na Jesenicah za metalurške. Svojo misel utemeljujem tudi iz svoje dolgoletne prakse in iz letošnjega predvidenega vpisa, ko smo skupno z zavodom za zaposlovanje iz Velenja in z usmerjevalci na osnovnih šolah s predhodnim in rednim vpisom dosegli skoraj enak odziv kot prejšnja leta. Posebno fantov je bilo toliko, deklet pa se je javilo nekaj več. Vendar težka strojna industrija, ki je še najbolj razvita v koroški regiji, ne more nuditi dovolj delovnih mest dekletom, ki bi se rada zaposlila. O tem bomo morali razmisliti v širšem družbenem območju.

»Kakšen je bil letošnji vpis za poklic širšega in ozkega profila?»

»Za specializirane poklice se je letos prijavilo 20 moških za žele-

zarno in 10 učencev iz Mute v naslednje poklice: šest kovačev, devet talilcev, sedem strojnih kaluparjev. V tehnični šoli pa je bil takšen odziv: v predhodnem vpisu se je prijavilo 36 bodočih naših učencev, nato je bilo realiziranih 23. Brez predhodnega vpisa pa se je prijavilo še osemnajst učencev. Tako smo morali odkloniti sedem učencev. Za poklicno šolo se je prijavilo 75 učencev, od tega je bilo 62 moških in 13 žensk. Odkloniti smo morali 20 žensk. Tako je bilo v vseh šolah v predhodnem vpisu 152 učencev. Od tega pa je bilo realiziranih 86 učencev. Iz nekaterih osnovnih šol, kot na primer iz Mežice in Črne, ni bilo realiziranega vpisa.

»Kako pa poteka usmerjeno izobraževanje na šolskem centru?«

»V letošnjem šolskem letu še nismo prešli na usmerjeno izobraževanje. Ta prehod je odvisen tudi od tega, kdaj bo zavod za šolstvo uspel pripraviti nove predmetnike in učne načrte. Letos smo pričakovali, da bomo sprejeli učence na osnovi potreb gospodarstva. Tega pa nismo mogli realizirati zaradi miselnosti pri ljudeh, ki se še vedno obnašajo nenačelno. Približno takole:

»Strinjam se z usmerjenim izobraževanjem in pogoji vpisa na osnovi sposobnosti učencev-kandidatov, potreb gospodarstva, želji posameznikov — mladine in odraslih. Ta princip velja za druge. Zame ter za moje otroke ne. Želim si proste roke, da se bom sam izobraževal in moji otroci, kot si sami želijo, da bom lahko iskal v predpisih vrzeli in dosegl svoj namen po zvezah in po znanstvih ter se tako brez dolgoročnega razmišljanja po konča-

nem šolanju znašel pri zavodu za zaposlovanje kot nezaposleni oziroma bom potreben takoj preusmerjenega izobraževanja.«

Ustava govori, da se lahko vsi izobražujemo po svojih željah in možnostih. Vendar pa nikjer ni zapisano, da mora gospodarstvo oddvajati sredstva za izobraževanje želja posameznikov, ampak za izobraževanje delavcev, ki jih potrebuje za svoj nadaljnji nemoten razvoj. Tudi v koroški regiji bomo morali prisluhniti bolj potrebam izobraževanja kadrov po zahtevah gospodarstva, ki so iz dneva v dan večje. Često se namreč izobražujejo za poklice, ki so suficitarni in morda izobraževalne ustanove s tem rešujejo svoj nadaljnji obstoj.

»Ali se bo šolski center na Ravnah v bližnji bodočnosti tudi kaj širil?«

»Šolski center izvaja usmerjeno izobraževanje po sklepu OK ZKS Ravnje skupaj z gimnazijo, rudarskim šolskim centrom v Mežici in delavsko univerzo Ravne. Skupaj pričakujemo najboljše pogoje usmerjenega izobraževanja. Kako bo v bodoče organizirano usmerjeno izobraževanje v naši občini, se še ne ve. Zato smo že tudi pred dvema letoma imeli izdelane idejne načrte za gradnjo našega šolskega centra, vendar smo od tega odstopili, ker se je v Sloveniji pričelo razmišljati o usmerjenem izobraževanju. Vsaka sprememba v predmetnikih in učnih načrtih pa za seboj potegne potrebo po drugačnih profilih pedagoških kadrov, pa tudi drugačno strukturo prostorov (učilnice, laboratoriji). Prav zato nismo na Ravnah prehiteli te zamisli, saj bi bile kakršnekolikoli poteze lahko škodljive in bi novo zgrajeni center lahko bil nefunkcionalen.«

F. Rotar

Za manj hrupa

Udarno vrtna kladiva

Pri udarno vrtnih kladivih se bat giblje v valju in udarja na jeklen sveder oziroma dleto z močnimi udarci. Pri vrtnanju s temi kladivi delujeta dva principa: pomikanje bata v valju in rotacija jeklenega svedra.

Gibanje bata povzroča avtomatski ventil, ki prepušča stisnjeni zrak z enega na drugi kraj valja. Rotacija svedra pa je lahko dvojna: z zobatim vencem in z neodvisno rotacijo. Mnoga, posebno lahko, uporabljajo princip z zobatim vencem. Udarno vrtna kladiva so v glavnem klasificirana glede na težo v naslednje vrste: v lahke, srednje in težke. Mnoga vrtna kladiva dosežejo prek 2000 udarcev na minuto z jeklenim svedrom in okoli 200 obratov na min. Avtomatski ventil pri teh kladivih je dvostransko delujoč in deluje na osnovi difference stisnjenega zraka. Udarne vrtna kladiva globinska kladiva so konstruirana tako, da bat udarja direktno na krono. Zaradi tega je izkoriščenost večja v primerjavi s prejšnjimi. Rotacijo pa dobijo prek cevi, ki povezujejo kladivo.

diva so v glavnem klasificirana glede na težo v naslednje vrste: v lahke, srednje in težke. Mnoga vrtna kladiva dosežejo prek 2000 udarcev na minuto z jeklenim svedrom in okoli 200 obratov na min. Avtomatski ventil pri teh kladivih je dvostransko delujoč in deluje na osnovi difference stisnjenega zraka. Udarne vrtna kladiva globinska kladiva so konstruirana tako, da bat udarja direktno na krono. Zaradi tega je izkoriščenost večja v primerjavi s prejšnjimi. Rotacijo pa dobijo prek cevi, ki povezujejo kladivo.

V tem primeru je ropot minimalen, saj vrtno udarno kladivo deluje v vrtni. Sicer pa je ropot na mestu vrtnanja ali pa razbijanja z razbijalnimi — demolitimi, kladivi, večji in vedno spremlja delo s tem strojem. Povzroča akustično nevarnost za okolico.

Povzročitelj hrupa mora zato vedeti za te stvari, delati na izpolnitvi in uporabiti izum, ki preprečuje hrup. Tako je preprečevanje hrupa doseženo tudi že s tem, da se priključijo cevi na izpuh in se vodijo proč, kar pa še ni končni rezultat že dolgega in temeljitega proučevanja.

Sistematično proučevanje na področju zmanjševanja hrupa pri vseh udarnih vrtnih kladivih se začne z razvojem vložene energije.

Zaradi razlike med dvema zračnima pritiskoma je glede na mišljenje v svetu bilo in je še, da bi se moral menjati material cilindra. Pnevmatična udarna vrtna kladiva oddajajo zvok v zrak istočasno iz štirih glavnih izvorov:

- ropot pri izstopu,
- zaradi stiskanja in udarcev,
- zaradi vrtnih drogov,
- zaradi penetracije krone.

Vsak del zvočne energije mora biti omejen in zmanjšan z najboljšimi tehničnimi rešitvami, da bi se tako omogočilo potrebno zmanjšanje ropota. Mnoga lahka in srednje težka kladiva na tržišču glede na tehnične podatke kažejo, da zmanjšujejo hrup in da je to odvisno od načina konstrukcije, da se tu pojavijo tudi faktorji, ki vplivajo na nastanek hrupa.

Vsi komercialni stroji so konstruirani tako, da zmanjšujejo hrup. Seveda se pa tu misli predvsem na ovoj okoli cilindra in izpuha. Največkrat je to glavni preprečevalec hrupa (posebne sintetične mase). Ko stroj deluje, prenaša hrup v zrak, če je brez ovoja.

Vrtni stroj BBC 24 atlas copco povzroča v poprečju manj hrupa kot ingersollrand JR 300 ker ima različna načina preprečevanja hrupa oz. absorpcije.

Raziskovanja so pokazala, da ropot na omenjenih strojih nastaja takole:

- pri frekvenci pod 125 Hz med batom in jeklenim svedrom,
- med 125 in 2000 Hz se širi ropot skozi odprtine, posebno izpuh — ekspanzija,
- pri frekvenci prek 2000 Hz med batom in jeklenim svedrom ter jeklenim svedrom in rudnino, mineralom in kamenino.

V praksi so se pojavila udarno vrtna kladiva »made by Toyo Kogyo Company«, na katerih ima izpuh poseben položaj (koti), in to je tudi glavni odločujoči faktor, ki zmanjšuje ropot na kraju vrtnanja za 3 do 4 dB na teh strojih. Na podlagi raziskav J. W. Reynolds so lansirali na tržišče prožne obloge, ki so znižale hrup za 6 dB.

Problemi s temi ločljivimi oblogami so naslednji:

- Te obloge so preizkušene na določenih cilindrih »design« z določenim izpuhom oz. odprtino, imajo določen način obdelave, velikost in način vpetja vrtnega drogova.
- Ločitev ali namestitev obloge je večkrat neugodna, posebno v podzemnih delih.

Na tržišče je bila lansirana obloga iz »gume« Dominion Ruber

Company za kladiva ingersoll ki je s testiranjem dala satisfakcije za zmanjšanje hrupa, ampak ni bila spremenljiva za penetracijo — vrtnanje iz naslednjih razlogov:

- je prevelika in pretežka,
- težka za upravljanje,
- možnost preboda in poškodb,
- težava pri instaliranju in pravilu kladiva.

Pri vrtnanju v kameninah lahko dosežemo zmanjšanje ropota:

- z dušenjem oz. zmanjšanjem na izpušni odprtini,
- brezhibno znižanje s kabino,
- z metodo vrtnanja.

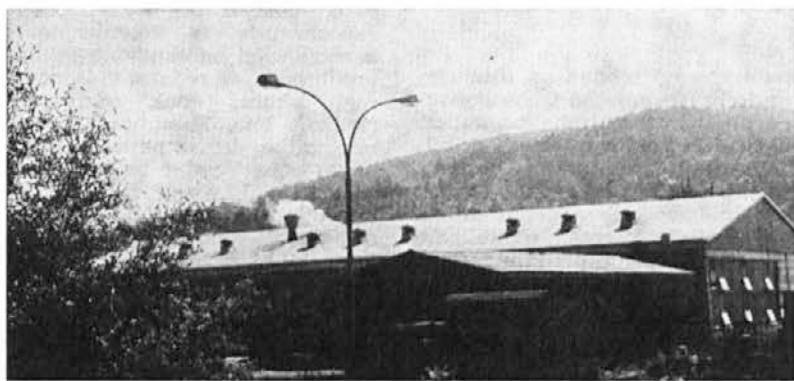
Zmanjšanje hrupa za okoli 7 dBA se lahko doseže, s tem da se podaljša izpuh za okoli 6 m, toda to je zelo nepraktično.

Določeno zmanjšanje hrupa za vrtnalce dosežemo s kabino pri večjih strojih, kot pri jumbo stroju. S tem odpravimo tudi skoraj brezhibno vibracijo. Ta kabina ima varna stekla, ventilator in razsvetlavo. Tako je jakost hrupa v kabini pod 85 dBA.

Kot vemo, mora hrup omejen po zakonu o zaščiti okolja v urbanem področju, na kraju, kjer je izvor hrupa. Zato morajo biti vsi taki stroji opremljeni z omejevalci hrupa. Ta omejevalec hrupa mora biti na 85 dBA na razdalji 7 metrov. Danes se vse bolj uporabljajo hidravlični vrtni stroji tipa jumbo. Ti so nadomestili težke, okorne pnevmatične vrtnalce. Na svetu je prodanih že na stotine takih strojev. Za to je mnogo razlogov: vrtnanje je boljše, hitra penetracija, dolga življenjska doba, boljša kontrola vrtnanja, izboljšana učinkovitost, ni vlažnost, znižan nivo hrupa in še druge stvari bi lahko vzeli za vzgled.

Izstopna hrupnost je enostavno reducirana na dovoljeno mejo hrupa. Hlačenje na električni — hidravlični način proizvaja 6 do 7 dBA manj hrupa kot na komprimirani zrak. Hrup pri vrtnanju v kameninah povzroča enega najhujših akustičnih problemov za okolico, pa je s takim strojem to delo rešeno. V bodočnosti so možna še nadaljnja izboljšanja, saj se z različnim uspehom nadaljuje raziskovanje na področju ročnega vrtnega orodja s hidravličnim vrtnanjem. Različni raziskovalni projekti v ZDA so že pri kraju dosežki znižanja ropota pri pnevmatičnih orodjih. V uradu za gospodarstvo, varnost in raziskave v Pittsburghu so dosegli zmanjšanje ropota pri ročnem kladivu od 115 na 103 dBA, drug tak urad ima v načrtu izdelavo obloge, s katero bo skupen hrup znižan od 113 na 98 dBA. Združenje ameriških jeklarskih inženirjev je s konstrukcijo obloge reduciralo hrup stropnega vrtnega kladiva ingersollrand na 109 dBA. Bodoča raziskovanja bodo zmanjšala mehanični ropot na spodnjo mejo.

Ropot, ki ga oddajajo pnevmatična kladiva, vrtni in slični stroji, se lahko reducira na 7 dBA na podlagi patenta št. 124133 iz Češkoslovaške. Sistem dušenja hrupa je napravljen iz dveh zračnih lukenj, ena zavrtana do notranje plasti, v kateri je napravljen izhod zraka, in druga med dvema plastema, iz katere je zračni tok speljan pulzirajoče ven. Tako glušenje ropota malo ali pa nič ne vpliva na moč kladiva, kot navajajo. Notranji sloj tudi slučajno zbira mnogo olja izključno

Fabriške strehe

na izstopu in tako reducira onesnaževanje okoliške atmosfere.

Veliko število vrtnih strojev, ki ne uporabljajo konvencionalnih kron, je bilo testirano za ta namen. Ti so bili: mehanični, termalni, fuzijski — izparilni in kemijski vrtni stroji. Uspeh katere koli te vrtnice temelji na novem načinu vrtnanja oz. razbijanju kamenin.

Ropot, ki nastane pri obratovanju stroja, je važen faktor, ki bo vplival na nadaljnji razvoj in seveda prodajo. Pred vsemi metodami ima zaenkrat še vedno mehanična prednost iz najrazličnejših vzrokov.

Ocena zbranih podatkov na podlagi izvršenih merenj o količini in izboru ropota pokaže naslednje:

1. Mehanizem, ki proizvaja hrup, je različen za vsako udarno napravo za vrtnanje ali razbijanje.

2. Jakost hrupa je odvisna od števila udarcev bata.

3. Količina hrupa na izpuhu je enaka 45% celotne količine hrupa. Vso energijo hrupa lahko zmanjšamo z različnimi dodatki na izpuhu in s posebno oblogo okoli pnevmatičnega stroja.

4. Opazi se zvonjenje vrtnega droga, posebno na začetku vrtnanja.

5. Hrup od penetracije spremlja hrup krone, število udarcev bata in dimenzije krone.

Problem zmanjševanja hrupa se ne more vleči v nedogled. Rešitve so potrebne zaradi zaščite zdravja vrtavca ter spoštovanja in izpolnitve zakona oz. ustave.

Na podlagi teh podatkov bi lahko dali naslednje rešitve (seveda so še druge, na podlagi raznih merenj in ugotovitev):

— Konstrukcija integralne obloge za kladivo iz materiala, ki absorbira hrup, povzročen od celotnega mehanizma. S to oblogo bi uglasili direktni hrup. Ta »direktni faktor« ima velik vpliv na položaj vrtalca. Konstrukcija vrtnega kladiva mora izpolniti naslednje pogoje:

— Moč vrtnega kladiva mora biti enaka.

— Teža dodatnih delov mora biti zelo majhna.

— Integralna obloga mora biti funkcionalna kot celota, in ne samo za posamezne dele.

Zaključek

Ta pregled je pokazal, da je mogoče zmanjšati količino hrupa pri pnevmatičnih strojih. Največja pozornost je posvečena ekonomičnosti, ki se mora doseči in tudi cena se tako poveča, ker so vgrajeni specialni materiali. Naloge proizvajalca pnevmatične tehnike so:

1. Ocena hrupa za vsako pnevmatično tehniko glede na standard.

2. Odkrivanje izvora hrupa za vsak stroj posebej.

3. V razvoj proizvodnje vključiti popravila in kontrolo delovanja za bodočo proizvodnjo.

4. Popolni razvoj vseh delov in skupni sistem za vse stroje.

Kaj delamo v železnari na tem področju

Lahko bi rekli; bore malo, čeravno so nekatere stvari že na dlani in je potrebna samo dobra volja ter malo več odgovornosti,

odnosa in interesa tudi vodilnih na katerem koli resorju.

Za rotacijsko pnevmatiko imamo osvojene prototipe z zmanjšanim hrupom. Vendar je ostalo samo pri tem.

Za batno pnevmatiko ni izdelanega nič, razen nekaj poizkusov, je pa pri teh izvedbah težje. Že davno bi pa lahko izboljšali situacijo za razbijalna kladiva. S tem ne bi zmanjšali samo nekoliko hrupa, temveč tudi gospodarnost izdelave ščitov. Sedaj so jekleni in vsestransko absurdni (mehanska izdelava, termična obdelava, trpežnost...).

Saj vidimo, da proizvodnja ni tekoča, ne pokriva jugoslovan-

skega tržišča z običajnimi stroji in kdo bi se ukvarjal še z izpopolnitvami, ekspanzijo etc.!? Tako bi kdo pomislil, toda to ni pravilno. Delati je treba pri kvantiteti, kvaliteti in noviteti ter tako ustvarjati. Spodrsrlaji so v resničnem gospodarskem življenju, toda to se maščuje in je hitro predmet ostre kritike. V takih primerih bi morali namreč takoj poskrbeti za pristnejše samoupravljanje in klicati na odgovornost...?!

Ne moremo se zanašati na odhodek, ki je rezultat monopolne pozicije, sreče, neznanja in podobno, ampak na dohodek, ki je rezultat učinka dela.

Avgust Knez, dipl. inž.

O beneficirani delovni dobi

V zadnjem času je bilo v naši delovni organizaciji na delovnih skupinah, na sindikalnih in delovnih sestankih več obravnav, ki so se nanašale na vprašanja beneficirane zavarovalne dobe. Posebej so teklo polemike razprave o priznavanju bonitet zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem za delovodje v metalurških obratih in o ustreznem usklajevanju postopku med slovenskimi železarnami. Prav tako so se odprle možnosti vključevanja nekaterih novih delovnih mest v livarnah. Nekateri predlogi za priznavanje delovnih mest, kot npr. v kovačnicah in v energetskem obratu, pa so še v pripravi. V zvezi s temi vprašanji je še mnogo nepojasnjenih vprašanj, zato podajamo nekaj pojasnil v zvezi z dosedanjim in bodočim urejanjem beneficiranega delovnega staža v naši delovni organizaciji.

Zavarovalno dobo, ki se šteje s povečanjem, je doslej urejal zakon o spremembah in dopolnitvah TZPZ, uradni list SFRJ št. 17/68, zakon o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, Uradni list SFRJ št. 17/68 in zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, Uradni list SFRJ št. 29/71. V juniju 1974 je bil v SR Sloveniji sprejet družbeni dogovor o načelih ter kriterijih in osnovah postopka za določanje delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem. S sprejetjem tega družbenega dogovora je prišlo določanje delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, na republiko. Nakan je razvoj te problematike, ki naj bi šla v smeri, da bi organizacije združenega dela z varnostnimi in drugimi ukrepi odpravile slabe delovne pogoje in le v primerih, ko ni možno odpraviti škodljivih vplivov, ki znatno delujejo na zdravstveno stanje in delovno zmoglost delavcev, bi se na takih delovnih mestih zavarovalna doba štelo s povečanjem.

Ugotavljanje predlogov in potrjevanje delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem za našo delovno organizacijo, so v veliki večini opravili že v letih 1968 do 1971.

Pogoji za priznanje zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, so bili podani v zakonu o spremembah in dopolnitvah TZPZ in veljajo za delovna mesta, na katerih je delo posebno težko in za zdravje škodljivo — s časom dela skupaj najmanj 5 let oziroma 3 leta, če so na takem delovnem mestu postali invalidi ali jim je bilo po predpisih o invalidskem zavarovanju dodeljeno drugo delo, da ne bi postali invalidi. Poleg teh so bili podani še naslednji pogoji, da s predpisanimi ukrepi za varstvo pri delu ali z drugimi za to primernimi ukrepi škodljivih vplivov ni mogoče izključiti, da delajo delavci na takih delovnih mestih neposredno ob viru škodljivih vplivov, v nepretrganem delovnem procesu in poln delovni čas.

Vsa delovna mesta, ki so po navedenih pogojih prišla v poštev, so bila taksativno navedena v zakonu o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem.

Prav zaradi slednjega pogoja je prišlo v naši delovni organizaciji kot tudi v drugih sorodnih organizacijah do večjih nesorazmerij, zaradi katerih so izpadla nekatera delovna mesta, ki izpolnjujejo vse pogoje pa priznanje povečane zavarovalne dobe, nasprotno pa

so se nekatera manj nevarna in škodljiva delovna mesta brez težav vključila in se jim je boniteta beneficirane zavarovalne dobe priznala. Interna komisija v delovni organizaciji železarne Ravne, v kateri je sodeloval vodja vsakega obrata, je pri oceni predlaganih delovnih mest izhajala iz postavljenih meril zakona o spremembah in dopolnitvah TZPZ.

Odločujoči komisiji na prvi stopnji in arbitražna komisija pa sta se omejevali le na delovna mesta, ki so zajeta v zakonu o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem.

Ta pa omejuje možnosti širjenja izven postavljenega okvira, zato so nekatera delovna mesta avtomatično izpadla. Za posamezne metalurške obrate so bile dane naslednje možnosti:

Delovna mesta v jeklnah

1. Delovna mesta talilcev v jeklnah in livarnah jekla, ki delajo poln delovni čas neposredno pri taljenju in prebadanju.

2. Delovno mesto delavcev pri ulivanju jekla v livnih grapah. Vsakih 12 mesecev dela na delovnih mestih se šteje za 15 mesecev zavarovanja.

Delovna mesta v valjarnah

1. Delovna mesta delavcev v valjarnah, kjer delavci valjajo jeklo z ročnim orodjem na vroče (vlaganje, prijetanje, izvlačenje, ločevanje, obračanje in čiščenje valjarskih izdelkov).

2. Delovna mesta pri žarilnih in ogrevnih pečeh z nepretrganim produkcijskim procesom, pri katerih opravljajo delavci delo z ročnim orodjem (pomikači). Vsakih 12 mesecev dela na takih delovnih mestih se šteje za 15 mesecev zavarovanja.

Delovna mesta delavcev, ki opravljajo delo mehaniziranega strojnega kovanja pri kladivih, pri katerih tehta bat nad 800 kg in pri težkih stiskalnicah v nepretrgani proizvodnji, pri katerih tehtajo odkovki več kot 150 kilogramov (prvi kovač in predelavec pri kladivu, tretji kovač in njegovi pomočniki, predelavec pri stiskalnici, prvi kovač stiskalnice, stiskalničar in njegovi pomočniki). Vsakih 12 mesecev dela na teh delovnih mestih se šteje za 14 mesecev zavarovanja.

Kje pa je nafta?

V livarnah

1. Delovna mesta delavcev v čistilnici odlitkov, ki delajo na višjih brusilnikih.

2. Delovna mesta delavcev, ki v kabini peskajo odlitke.

Vsaki 12 mesecev na delovnih mestih pod 1 in 2 se šteje za 15 mesecev zavarovanja.

3. Delovna doba delavcev, ki njihovo delo kontinuirano obsega formanje (ročno in strojno), ne pa tudi pripravo in drugo.

4. Delovna mesta talilcev na kupolnih pečeh pri kontinuiranem ulivanju.

5. Delovna mesta delavcev v čistilnici odlitkov, ki delajo z ročnimi in stabilnimi brusilniki ali peskajo odlitke.

6. Delovna mesta delavcev, ki ročno in na stresalni rešetki iztresajo odlitke iz form.

7. Delovna mesta delavcev, ki ročno ali s pnevmatičnim orodjem izbija jedra.

Vsaki 12 mesecev dela na delovnih mestih pod 3, 4, 5, 6 in 7 se šteje za 14 mesecev zavarovanja.

Delo žerjavovodij

Delovna mesta delavcev, ki delajo kot žerjavovodje na livnih poljih pri kontinuiranem obratovanju peči v železarnah in neželjni metalurgiji, v proizvodnji železovih zlitin in v livarnah. Vsaki 12 mesecev dela na teh delovnih mestih se šteje za 14 mesecev zavarovanja.

Delovna mesta pri vzdrževanju naprav

Delovna mesta delavcev, ki prebijejo najmanj 80 % vsega dejanskega delovnega časa o posameznem letu pri strojnem in električnem vzdrževanju naprav v železarnah. Vsaki 12 mesecev dela na teh delovnih mestih se šteje za 15 mesecev zavarovanja.

Delo pri električnem in avtogennem varjenju

Delovna mesta delavcev, ki delajo neposredno pri mikro zvarjenju kot tudi pri električnem in avtogennem varjenju v vročih

obratih v železni in neželjni metalurgiji ter v livarnah. Vsaki 12 mesecev dela na teh delovnih mestih se šteje za 14 mesecev zavarovanja.

Ostala delovna mesta

1. Delovna mesta delavcev, ki delajo kot ročni pihalci stekla, nabiralci stekla na kiko stroju, nabiralci stekla na stiskalnici, krokličarji.

2. Delovna mesta delavcev, ki najmanj 80 % skupnega dejanskega delovnega časa v letu prebijejo kot zidarji na vročih remontih in generalnih remontih industrijskih in metalurških peči (martinovk, plavžev, koksni, mešalnih, valjarskih in kovaških peči) za segrevanje vložkov v valjarnah oziroma odkovkov v kovačnicah, električnih peči za proizvodnjo elektro jekla in železovih zlitin, nizkih jaškovnih TH peči za pridobivanje grodlja, rotacijskih peči za žganje rude in rotacijskih peči za pridobivanje cementa, sintronega magnezita, sintronega dolomita, neželznih kovin, karbida in živega srebra.

3. Delovna mesta delavcev, ki delajo neposredno pri pocinkovanju in luženju žice, cevi in pločvine. Vsaki 12 mesecev dela na delovnih mestih pod 1 in 2 se šteje za 15 mesecev, pod 3 pa za 14 mesecev zavarovanja.

Vsem delavcem, ki jim je na podlagi zakonskih kriterijev bila priznana beneficirana delovna doba, so bila izdana posebna potrdila, potrjena od skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS ali pa so bili o tem obveščeni od kadrovske službe železarne Ravne. Če pri izdajanju potrdil posameznim delavcem so se ugotovljala nesorazmerja, katera je bilo treba odpraviti.

Za usklajitev teh nesorazmerij je bil sprožen postopek, ki pa je zahteval spremembe zakonskih določil, zaradi tega je bil razmeroma dolgotrajen. Prva sprememba oziroma dopolnitev zakonskih določil je bila izvedena leta 1971 na podlagi zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem (Uradni list SFRJ, št. 29/71). Žal pa s tem zakonom niso bila rešena sporna vprašanja iz predhodnih predpisov in so dotedanja nesorazmerja tako med posameznimi delovnimi mesti in glede višine bonitet še naprej obstajala. S tem zakonom so bila vključena dela na vzdrževanju v metalurških obratih in elektro varilci v metalurških obratih. Ostalih spornih delovnih mest, kot na primer za dela pri lahkih kovaških kladivih, pri plinskih generatorjih ter delovodij v metalurških obratih sploh niso bila omenjena.

Tudi arbitražna komisija — to je komisija za odločanje o spornih vprašanjih v zvezi s komisijским ugotavljanjem dejanskih stanj, ki je 8. decembra 1972 ponovno preverjala predloge spornih delovnih mest v kovačnici, termoelektričnem obratu, mehaniški obdelovalnici, strojnem remontu in v obratu prometa, je te zavrnila z utemeljitvijo, da na takih delovnih mestih ne obstajajo pogoji, ki jih zahteva predpis. Povečanje zavarovalne dobe na teh delovnih mestih ni utemeljeno v zakonu o spremembah in

Naša najzahodnejša panorama

dopolnitvah zakona o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem (Uradni list SFRJ, št. 17/68 in 29/71).

Nekaj časa po zaključenem procesu arbitražne komisije so se ugotovila neskladja pri priznavanju delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem tudi med slovenskimi železarnami. Različno sestavljene komisije, ki so ugotavljale po obstoječi zakonodaji beneficirana delovna mesta v posameznih železarnah, so delale neenotno. Ta neenotnost se je pokazala na primer v tem, da so v železarni Jesenice ugotovili beneficirano delovno mesto »delovodje v metalurških obratih«, v drugih železarnah pa ne. Tako ugotavljanje je naletelo na negotovanje pri delavcih v železarnah. Zato so se sestali predstavniki slovenskih železarn in strokovni delavci SPIZ, da bi izvedli usklajitev komisijso ugotovljenih beneficiranih delovnih mest. Po dogovoru si je delovna mesta delovodij v metalurških obratih v posameznih železarnah ogledala posebna strokovna komisija. Pri ogledu in sestavi poročila so poleg strokovnih sodelavcev sodelovali tudi predstavniki sindikata. Zahteve, ki smo jih podali za delovodje v metalurških obratih v naši delovni organizaciji, so bile dokumentirane tudi z ekološkimi podatki o škodljivostih za zdravje in s podatki o fizičnih obremenitvah.

Končno mnenje te strokovne komisije je bilo za delovodje ponovno nejasno in nedokončno, zato se proces za priznanje teh delovnih mest še nadaljuje.

Vse tako kaže, da bomo morali naše zahteve za priznanje beneficirane delovnega staža delovodjem v nekaterih metalurških obratih uveljaviti z novim postopkom v okviru kriterijev in osnov postopka po družbenem dogovoru o načelih ter kriterijih in osnovah postopka za določanje delovnih mest, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem.

V letu 1976 je skupščina SPIZ sprejela sklep o določitvi delovnih mest v livarnah, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem. V naši jeklolivarni smo že doslej imeli nekatera delovna mesta vključena, skupno z ostalimi metalurškimi obrati, med beneficirana, vendar ne vsa.

Sedanji sklep o določitvi delovnih mest v livarnah natančne-

je precizira nazive delovnih mest v livarnah ter vključuje tudi tista delovna mesta, ki po prejšnjih predpisih niso izpolnjevala pogojev za priznanje. V predlogu delovnih mest v livarnah, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, so tudi delovna mesta delovodij, predelavcev in tehnologov v livarni, ki neposredno delajo v livarni in najmanj 80 % vsega dejanskega delovnega časa v posameznem letu delajo na delovnih mestih, kjer se delavcem šteje zavarovalna doba s povečanjem. Kriteriji za ta delovna mesta so še posebej določeni.

Za pripravo utemeljenih predlog in zbiranje potrebne medicinsko tehnične dokumentacije je že imenovana posebna strokovna komisija. Predvidevamo, da bodo predlogi dopolnilnih delovnih mest obravnavani pri pristojni komisiji še v letu 1977.

Za delovna mesta pri kovaških kladivih, ki jih sedanji zakon ni zajel, je v teku postopek za izdelavo predlogov delovnih mest v kovačnicah, ki ga pripravlja združenje jugoslovanskih kovačev. Predlogi delovnih mest iz nove lahke kovačnice so z medicinsko tehnično dokumentacijo že posredovani združenju kovačev.

Ob zaključku pa moram poudariti, da se v vseh republikah, tako tudi v naši, pripravlja generalna revizija vseh do sedaj priznanih in spornih delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem. Ta revizija bo najpozneje v letu 1978. Pričakujemo, da bo prav ta odpravila dosedanja številna neskladja tako pri tistih delovnih mestih, ki izpolnjujejo vse zahtevane pogoje za vključitev v beneficirano delovno dobo, kot pri tistih, kjer se delovne razmere in pogoji dela že tako izboljšane, da beneficirana delovna doba ni več potrebna.

Franc Čegovnik, varn. inž.

MISLI

Kdor preveč ljubi človeštvo, mu zmanjka ljubezni do človeka.

Znamena misel, da je delo ustvarilo človeka, se človeku gotovo ni utrnila med delom, ampak v odmoru.

Po neurju

Dokaz solidarnosti s koroškimi Slovenci

V Pliberku pretepli našega državljan! To-liko, da niso streljali! Grob demokracije! To so naslovi prispevkov novinarjev, ki govore o dogajanjih na avstrijskem Koroškem. To so besede Slovencev, ki živijo na tem področju in zapažanja naših državljanov, ki so obiskali sosednjo Avstrijo kot turisti ter bili priča dogodkom preteklih dni v Pliberku.

Ravnanje nemško-nacionalnih skrajnežev, ki kratijo koroškim Slovincem kot manjšini osnovne človečanske pravice pa poznamo že od prej, saj že dolga leta ne izbirajo sredstev in metod pri svojem delovanju. S takim razvojem reševanja zahtevanih pravic Slovencev v Avstriji in PRIZADEVANJEM njihove vlade, da se problem reši, se pri nas v matični domovini ne moremo strinjati, kajti v 7. členu je jasno zapisano, kakšne so pravice Slovencev onkraj meje in kakšne so obveznosti Avstrije do manjšin.

V znamenju podpore rojakom onkraj meje v pravični borbi za njihove pravice se je ekipa mladih iz občine Ravne na Koroškem odločila za solidarnostno akcijo z imenom »NIHČE NA PLIBERŠKI SEJEM!«, ki je v celoti uspela. Dovolj zgovoren naj bo podatek iz avstrijskega časopisa. V prejšnjih letih je pliberški sejem obiskalo dvanajst do petnajst tisoč ljudi, letos pa je bilo le okrog sto obiskovalcev!

Kaj vse kupujemo v Pliberku na sejmu? Od plastičnih vrtnic do toaletnega papirja, žvečilne gume, igrače itd.

Ob vsem tem se najbrž pojavi tudi vprašanje, če je vse tuje tudi kvalitetnejše?! Prav tako pa se lahko vprašamo, ali je prav, da včasih težko prislužno plačo »zapravimo« v Pliberku pri trgovcih, ki po Slovincih v Avstriji pljuvajo in ploskajo ob podiranju dvojezičnih krajevnih napisov, na sejmu pa je šiling veljal celo 1,45 dinarja.

Morda ne bi bilo slabo, da vprašamo naše državljan, ali jim je vseeno, da športni klub v domovini izgublja kvaliteto, medtem ko sami raje igrajo za klub onstran meje, ki je očitno privrženec heimatdiensta. In še več, trenerji dveh takih klubov so naši državljani. Včasih so veljali ljudje, ki so se ukvarjali s športom in glasbo za dobre, poštene in napredne sile v našem razvoju. Sedaj pa odhajajo priznani glasbeniki na turneje v tujino in mogoče celo zatajijo sebe, samo da bi jim v žepe padlo čim več denarja.

Tokrat so sodelavci v Železarni Ravne pokazali, da se ne morejo strinjati z ravnanjem nemško-nacionalnih skrajnežev v Avstriji ob pomoči žandarjev in da obsojajo vse kršitve določil avstrijske državne pogodbe po obnovi demokratične in nevtralne Avstrije. Dokazali so, da bodo vedno, in to vedno bolj podpirali boj koroških Slovencev za njihove pravice.

Najlepši dokaz za to je akcija mladih »NIHČE NA PLIBERŠKI SEJEM!«, katero so vzeli za svojo in zato se jim v imenu organizatorjev in KOROŠKIH SLOVENCEV v Avstriji najtopleje zahvalujemo. V zahvalo naj jim bo tudi veselje koroških Slovencev v slovenskem taboru na pliberškem sejmu, ki je bil dobro obiskan, medtem ko so ostali zaslužili izgubo.

V spodbudo naj nam bo tudi to, da so organizatorji akcije obljubili, da to ni bila zadnja akcija v tej smeri. S svojim delom mislijo nadaljevati ob pomoči organizacij ter

društev, naših trgovcev, ki jim ni vseeno, kam roma dinar in se na tak način priključili mladim Slovincem na avstrijskem Koroškem v njihovem boju ter jih na tak način podpirali za pridobitev vseh pravic iz 7. člena.

F. M.

Naj živi prostovoljno delo

Širom naše ožje domovine ter Jugoslavije so utihnili krampi in lopate. Brigadirji — udarniki so se vrnili v šolske klopi, na delovna mesta, domov.

Če pogledamo socialno strukturo slovenske brigade, vidimo, da jo sestavlja približno 50 % delavcev, 45 % dijakov, dobra 2 % študentov, 3 % uslužbencev in nezaposlenih, od vseh pa je slabih 20 % žensk. Vsekakor se mora sestava poprečne brigade spremeniti v prid dijakov in študentov, v prid žensk in tudi kmetov, ki jih do sedaj nismo načrtno vključevali v brigade, vendar je to v bodoče nujno potrebno.

Pri evidentiranju in kadrovanju mladih v brigade se le redko srečujejo z neodzivnostjo. Težave se pojavijo takrat, ko v šolah ne vedo, ali naj se udeležba na delovni akciji šteje za opravljeno počitniško prakso ali ne. Prav tako je v nekaterih OZD, kjer udeležbo mladih delavcev na akcijah zavirajo predvsem posamezni individualni organi.

Mladina v naši republiki je pokazala veliko prizadevnost, da s prostovoljnim delom da svoj prispevek k izgradnji pomembnih družbenih objektov. Ta opredelitev ter podpora tovariša Tita in seveda ugodno politično razpoloženje v Sloveniji so privedli do ponovne afirmacije prostovoljnega mladinskega dela.

Delovne akcije, brigadirsko življenje in življenje v mladinskih naseljih so se potrdile kot enkratne oblike združevanja mladih — in to vseh delov mlade generacije. Pomenijo utrjevanje bratstva in enotnosti, razvijanje delovnih navad, krepitev in razvoj socialistične samoupravne zavesti. Vse to je privedlo do tega, da se prvič po vojni MDA regulirajo z družbenim dogovorom. Kar poglejmo!

V preteklih dveh letih smo v Sloveniji odprli pet novih delovišč. Tako imamo sedaj šest akcij republiškega in zveznega značaja s približno štiri tisoč udeleženci.

Na zvezni akciji Posočje ter Kozjansko so sodelovali mladi iz vse naše domovine in zamejstva. V Posočju so odpravljali posledice potresa, na Kozjanskem pa so gradili ceste ter vodovod. V Suhi krajini, Brkinih, Slovenskih goricah ter Kožbani so opravljali podobna dela, le da tu niso sodelovali mladi iz sosednjih republik in pokrajin. Tudi brigad je bilo znatno manj. Dve, največ tri.

Nikakor pa ne smemo pozabiti na lokalne delovne akcije, kjer je sodelovalo več deset tisoč mladincev. Pri nas na Koroškem sta bili dve — na Lešah ter v Jazbini. Letos je na zveznih akcijah izven slovenskih meja sodelovalo manj mladih, ker se je v lanskem letu pokazalo, da njihovo delo ni bilo na taki ravni, kot bi moralo biti. Morda je vzrok treba poiskati v tem, da pristojni le-teh niso pred odhodom preverili.

S številnimi lokalnimi delovnimi akcijami, ki so jih organizirale posamezne OK ZSMS, smo dosegli pomemben in kvaliteten premik pri uveljavljanju prostovoljnega dela. Le-te so se ponekod uveljavile kot ena stalnih oblik v borbi za stabilizacijo in doseganje boljših delovnih rezultatov, mladi so ponekod že

Mejni prehod Holmec v dnevih akcije

uspeli uvesti v delovni proces elemente in kvalitete prostovoljnega dela.

S tako vzajemnim delovanjem smo mobilizacijsko vplivali na vrsto družbeno političnih skupnosti, ki so po vzoru MDA s prostovoljnim delom zgradile vrsto objektov družbenega standarda, in to ne le na nerazvitih področjih, kot bi bilo misliti, temveč se prostovoljno delo uveljavlja kot neposredna oblika družbenega angažiranja v vseh sredinah in med vsemi socialističnimi strukturami.

Z vtkanstvo MDA v širša družbena dogajanja, z družbeno verifikacijo mladinskega prostovoljnega dela, ki se odraža v družbenem dogovoru o MDA in v vsakoletnih samoupravnih sporazumih smo presegli zgolj udejstvovanje mladinskih organizacij. Tako se v proces planiranja, financiranja in izvajanja MDA, pa naj bo to na nivoju republike ali občine, vključujejo vse samoupravne in družbenopolitične strukture, od investitorjev, izvajalcev, IS, vseh DPO ter SIS s področja gospodarstva in negospodarstva.

Mislim, da se v celoti ne zavedamo pomembnosti tega storjenega koraka, ki je terjalo mnogo naporov ter povzročilo vrsto tako imenovanih kratkih stikov pri realizaciji dogovorjenih obveznosti, ki pa so na srečo še v pravem času izginili.

Popolno potrditvev je dobila odločitev, da se MDA organizirajo na manj razvitih obsejnih področjih (Kožbana, Brkini, Slovenske gorice...) S tem se je slovenska in jugoslovanska mladina na osnovi solidarnosti na najbolj neposreden način vključila v splošno družbeno prizadevanja za enakomernejšo gospodarsko rast celotne republike. V prihodnje moramo še storiti neke premike, predvsem znotraj mladinske organizacije, kjer nam bi

naj bilo vodilo kvaliteta; tako pri ureditvi naselij, organizaciji del na deloviščih kot tudi na področju samoupravnih odnosov, samoupravnega in družbenopolitičnega delovanja na akcijah, interesnih dejavnosti in usposabljanja.

Do težav znotraj akcij ter znotraj brigad je in verjetno še bo prihajalo predvsem zaradi neurejenih naselij, večkrat zaradi slabe koordinacije med posameznimi brigadami in strokovnimi vodstvi na deloviščih, zaradi neučetnosti in kadrovske politike ter premalo usposobljenega vodstvenega kadra.

Če na kraju povzamemo bistvo, lahko ugotovimo, da delovne akcije v Sloveniji in Jugoslaviji dobivajo iz leta v leto večji pomen. Miselnost, da se na akcijah ne napravi dosti koristnega, izginja. Če samo za ilustracijo primerjamo zastavljen plan delovnih akcij in plan neke delovne organizacije, kaj lahko ugotovimo, da so bile letos MDA rentabilne, za marsikatero delovno organizacijo pa tega ne moremo reči. Da je zanimanje za tako obliko prostovoljnega dela neverjetno veliko, nam pove že podatek, da so v centru MDA v SFRJ zavrnila prek tristo delovnih brigad iz vse Jugoslavije, tako imenovanih »nadstevilnih«. Prav bi bilo, da prihodnje leto odpremo še mnoga druga delovišča, saj samo pogledimo, koliko je še nerazvitih vasi, ki so brez najosnovnejšega — cest, vodovoda, itn.!

S takšno usmeritvijo ter hitrim in doslednim preseganjem težav, ki se pojavljajo ob uvajanju novega sistema, bomo lahko vsako leto storili pomemben korak naprej k cilju, ki je jasno izražen v Titovi želji in zahtevi, da naj gre vsak mlad človek skozi šolo, kakršna je mladinska delovna akcija.

V. G.

življenja, spoznavanje novih krajev in ljudi...

V kraškem svetu Kožbane, na skopi zemlji, si je potrebno vsak centimeter globine dobesedno prigarati, in šele tu spoznaš, da to niso fraze, ki jih je mogoče udobno prebrati na zapečku, pač pa, da na takšnih akcijah postanejo resnične.

V Kožbano bodo še prihajale brigade in tako bo na pomlad pred brigadirskim naseljem še nekaj let plapolala trobojnica z zvezdo kot znanilka in simbol napredka teh krajev in ljudi. Vse bolj trdna zveza in sodelovanje med domačini in brigadirji bosta tej pokrajini zbrisala pečat zaostalosti, revščine in včasih tudi obupa.

In temu primerno je bilo tudi slovo. V očeh mnogih domačinov so se pojavile solze in toliko lepih besed ter misli se je strnilo, ko smo še poslednjič zaplesali tisto značilno kozarčko kolo v eno samo željo:

»Prihodnje leto spet na svidenje, kajti Kožbana in njeni ljudje nas bodo pričakovali!«
Silvo Jaš

OB DNEVU OZN

24. oktober je dan OZN, organizacije, katere članice so skoraj vse države sveta. Ne bom govorila o tej veliki organizaciji, temveč o klubih OZN, ki jih je pri nas vse premalo, skoraj jih ni. Na šolah jih je še nekaj, v delovnih organizacijah pa...

Klubi OZN stopajo v dvajseto leto svojega delovanja kot interesno združenje mladih in v okviru le-teh so nosilci internacionalistične vzgoje in izobraževanja.

Zaradi dinamičnosti, ki je značilna za sedanjost in zaradi svoje vse večje povezanosti imata vzgoja in izobraževanje na področju mednarodnega sporazumevanja izreden pomen in postajata vsakdanja potreba in hkrati nujnost. Za ilustracijo navedimo, da obstaja v Sloveniji okrog 400 klubov OZN z več kot 10.000 člani. To potrjuje misel, da je med mladimi veliko zanimanje za spoznavanje, proučevanje in reševanje problemov v mednarodnih odnosih. Spoznavanje z načeli in cilji neuvrščene politike, z zunanje politično aktivnostjo naše države, z OZN in njenimi ideali miru, človečnosti, mednarodne solidarnosti in aktivne koeksistence; spoznavanje mladih z mednarodnimi mladinskimi in študentskimi gibanji, vključevanje mladih prek klubov OZN v mednarodno aktivnost ZSM omogoča ne le širjenje znanja ter razumevanje mednarodnih dogodkov, ampak tudi oblikovanje zavesti mladega človeka in njegove celotne osebnosti. To pa pomeni, da takega človeka vzgajamo tako, da bo sposoben kritične ocene ter pravičnega pristopa in razlage problemov, ki se pojavljajo v mednarodnih odnosih.

ZSMS kot skupnost mladih mora posvečati klubom OZN in seveda vprašanjem, s katerimi se le-ti ukvarjajo, še posebno pozornost. Internacionalistično vzgojo bi morali vključevati v dejavnosti mladih v KS in tozidih, na visokih in višjih šolah. Potrebno bi jo bilo zajeti tudi v programe idejnopolitičnega izobraževanja mladih.

Kljub temu da je danes klubov OZN precej, pa le še niso izkoriščene vse možnosti, ki jih klubi nudijo! Njihovo dejavnost bi bilo treba še okrepiti, predvsem v vsebinskem in kadrovskem pogledu. Vzgojno-izobraževalno delo bi bilo potrebno mnogo bolj kot doslej uvesti v OO ZSMS v krajevnih skupnostih in tozidih ter na šolah višje stopnje.

Temeljna funkcija klubov OZN je predvsem vzgojno-izobraževalna. Prav zato je ena osnovnih nalog teh klubov — vključevati mlade v svet politike in mednarodnih odnosov. V bistvu gre za aktiven odnos mladega človeka do vseh področij delovanja mladih. Prav zato bo treba še marsikje premagati nezainteresiranost mladih za to dejavnost in omogočiti še širšemu krogu mladih, da se spoznavajo in udeležujejo v mednarodnih odnosih.

Zato pozivam vse mladince, posebno pa vodstva OO ZSMS v naši železarni, da ustanove klub OZN!
V. G.

KOŽBANA '77

Na zelenih valovih kožbanskih travnikov in vinogradov gnezdi malo kamnite vasi. Od daleč so videti kot romantične trdnjave, v katerih vztrajajo hribovski ljudje, vsemu dolinskemu napredku in vrvežu navkljub. Ko pa prideš bliže, ko se zagrižeš v makadamske poti, spoznaš, da je ta romantika lažna, izžeta in sključene postave domačinov na redko posejanih poljih, trnje in šipek, ki zaraščata travnike in drevesa, pa propadajoče hiše, ki zevajo ter prazna in hladna dvorišča.

In vendarle! Vsaka kožbanska hiša, sleherni uvel in izmozgan obraz ima svojo zgodovino, svojo preteklost, ki pa je mnogo močnejša od sedanjosti. Kakšna je njihova stvarnost, sedanjost? Kakšni so obeti za prihodnost? Je mogoče ta vodovod, ki bo napajal vasi in zaselke z vodo iz Soče, so to novi kilometri ceste, ki bo Kožbano povezala s svetom? So to brigadirji, ki bolj kot s čim drugim, z golimi rokami, pesmijo ter dobro voljo rušijo trdnjave sedanje zaostalosti?

In prav o slednjih bom tokrat več napisal ali bolje, na to se bom osredotočil. Govoril bom o III. izmeni MDA KOŽBANA '77, ki sta jo sestavljali dve brigadi: naša, iz Slovenj Gradca ter brigada iz Idrije.

V sredini zasełka Bratice je staro šolsko poslopje, ki že od 1956. leta ni videlo učencev. In prav ta stavba je hkrati tudi drugi dom za nas brigadirje, ki smo se odločili pomagati po svojih najboljših močeh tem ljudem in skupaj z njimi izbijati kline zaostalosti.

Odkar rohnijo kompresorji in pnevmatična kladiva in odkar se sliši žvenket krampov ter lopat, pesem brigadirjev, se je življenje v Goriških brdih, natančneje, v Seniku, Podlipi in drugod povsem spremenilo. S prihodom delovnih brigad v te kraje, med te ljudi, so se začele razvijati prve rahle vezi po treh desetletjih osamelosti, bega s skope zemlje v zamejstvo ali bližnje industrijske centre, za prva spoznanja, da tu, na dosegu roke, tudi na tej osiromašeni zemlji lahko živijo.

Brigade bodo nedvomno mnogo pripomogle, da se bo o Kožbani več in bolje govorilo, da bi ta pokrajina ne bila tako izolirana in bi dokončno zaživela takšno življenje, kot ji

pripada. Odnosi, ki so se razvijali med nami in med ljudmi, so bili zelo topli, pristrni, prijateljski. Še več — ljudje so nas sprejeli kot svoje.

Ko stopamo brigadirji mimo teh zgaranih ljudi, ki so vse svoje življenje posvetili tej borni in skopi zemlji ter so njih roke trde in žuljave, se na razoranih obrazih, ki so otrdeli od težkega dela in skrbi, pokaže nasmeh. To je za brigadirje največje plačilo za storjeno delo.

V dneh skupnega dela in življenja smo doživeli veliko lepega, novega. To lepoto in veličino moraš doživeti, da jo lahko potem doumeš, lepoto tovarištva, solidarnosti, občutka, da si opravljal in po svojih najboljših močeh opraviš tudi družbi koristno delo. Med vse to pa se je vpletlo tudi nekaj grenkih trenutkov in prav je, saj vsako učenje, vsaka šola, sleherni novi življenjski izkušnjai prinese tudi nekaj trpkega, kar pa nam ne vzame moči in poleta, temveč ga le poveča iz preproste razloga — ker smo mladi. Ko ne bi bilo potrebnih naporov v slehernem izmed nas, bi naše delo bilo manj vredno. Ko bi na terasi teklo vse brezhibno, bi se morda ničesar ne naučili, tako pa smo morali ustvarjati, se angažirati, dogovarjati, vzpodbujati, da je vse na delovišču in tudi v prostem času teklo kar najbolje. Iz vsega tega pa smo se naučili nečesa, kar bo za vedno ostalo v nas samih in nas bo za vedno vleklo na akcije.

Kakšno pa je bilo življenje v naselju?

Imeli oziroma ustanovili smo več sekcij in aktivov, med katerimi naj omenim samo nekatere: aktiv mladih komunistov, kulturna sekcija, informiranje. Prav tako smo imeli svojo lokalno radijsko postajo. Skratka — rečem lahko, da se je sleherni brigadir kje udeleževal in temu primerni so bili tudi uspehi ob zaključku akcije. Dobili smo vsa priznanja, ki jih je mogoče osvojiti na eni akciji. Bili smo petkrat udarni, dobili izredno udarništvu, pa priznanje za družbeno dejavnost in najvišje priznanje — trak akcije.

Mladi smo z iskrenostjo zapisali v svoj bilten, kaj nas privlači na delovnih akcijah. Predvsem tovarištvo, enotnost, način dela in

Portret mladinke

Tokrat vam predstavljamo v tej že stalni rubriki mladinko MARJANO VOJMAJER z Raven. Marjana je bila sprejeta v ZSMS v letu 1973 na Ravnah. Po končani osnovni šoli se je vpisala v gimnazijo, kjer je takoj začela z aktivnim delom v ZSMS.

Znano nam je, da mladina na Ravnah vsto let ni bila organizirana. Prvi so ta led prebili mladi Čečovja in se organizirali v aktiv, nato pa v OO ZSMS. Naslednji, ki so sledili mladim s Čečovja, so bili mladinci Trga. Iz njihove OO ZSMS tudi izhaja Marjana. Že

Marjana Volmajer

od same ustanovitve opravlja pomembno in odgovorno funkcijo sekretarke.

Od tu jo je OO ZSMS Trg izvolila za članico predsedstva OK ZSMS Ravne. Informiranje je bilo že vseskozi rak rana pri dejavnosti in organiziranosti OK ZSMS Ravne. Napol

razformirana komisija za informiranje brez pravega programskega koncepta in načrtnega dela takšni odgovorni nalogi ni bila kos. Skupno predsedstvo OK ZSMS Ravne na Koroškem je pred dobrim letom razformiralo dotedanjo komisijo in imenovalo novo članstvo z novim konceptom delovanja. Ta ukrep je bil zelo dober. V tem kratkem obdobju je komisija prešla iz popolne pasivnosti v eno najaktivnejših komisij OK ZSMS Ravne.

Dolžnost predsednice opravlja Marjana Volmajer. Povprašali smo jo, kako je bilo mogoče v tako kratkem času storiti tako velik korak.

Odgovorila je, da to ni le slučaj. Lotili smo se dela, in to mladinci, ki tega niso jemali kot dolžnost, prej kot hobi, postali so v nekem pomenu besede entuziasti.

Marjano smo zaprosili, da nam v nekaj besedah pove koledar dejavnosti Centra za obveščanje in propagando (tako se namreč imenuje komisija za informiranje).

»Lansko jesen smo organizirali seminar za vse člane COP, v januarju izdali prvi bilten, v marcu organizirali dneve mladine, nato v juniju izdali posebno številko biltena...«

»In kakšen je program razvoja COP?«

»Prav sedaj poteka ustanavljanje komisij. To bodo komisije za dopisnike, za izdajo biltenov, za fotografije, tehnična komisija in druge. S tem želimo pritegniti čim širši krog sodelavcev, obenem pa specializirati posamezne dejavnosti COP.«

Marjana pa ne opravlja uspešno le dela predsednice te komisije in vsega, kar prinese takšna funkcija, ampak je tudi članica uredniškega odbora Mladega fužinarja. Sami ste se lahko prepričali, da je ena izmed najaktivnejših sedanjih dopisnic zunaj železarne.

V tem šolskem letu obiskuje zadnji letnik gimnazije. Torej za opravljanje tako pomembnih funkcij, ključnih nalog v ZSMS in COP nima več veliko časa in možnosti. Zato smo jo povprašali, kaj misli po končani gimnaziji.

»Najraje bi ostala na tem, kjer sem že začela — v novinarstvu. Glede na to, kako velik je vpis na tej fakulteti pa slabi štipendijski pogoji in drugo, je študij zelo težaven. Po končanem študiju pa je precej težko priti v stroko, in to predvsem zaradi prenasitosti.«

Upam, da sem vam v tem kratkem sestavku uspel predstaviti mladinko Marjano ter njeno delo v ZSMS. Vam po prepuščam, da odločite, v kakšni meri so njene želje za prihodnost upravičene.

Jože Pačnik

Roman Pori, Klasje, linorez

Pred IV. srečanjem pobratenih občin

Sodelujejo občine — Garešnica, Varvarin, Bosanska Dubica, Čačak, Cazin, Suva reka, Podravska slatina, Bela Palanka, Svetozarevo in seveda Ravne na Koroškem. »Bratstvo in enotnost so velike besede — besede, ki so cilj in želja vsega človeštva,« je bilo med drugim zapisano v biltnu OK ZSMS Ravne, ki so ga člani centra za obveščanje in propagando izdali ob III. srečanju mladih iz pobratenih in prijateljskih občin.

Pravzaprav se niti ne zavedamo, kako malo se poznamo, kako malo živih vezi je ohranjenih med narodi, ki so z rama ob rami izgubili okupatorja, se posvetili novemu življenju — novi ureditvi. V želji, da ta skupni odnos do vsega, kar se dogaja, še podkrepijo, so se mladinske in borčevske organizacije nekaterih izmed sodelujočih občin odločile organizirati nekaj skupnega — velikega in tako so nastala srečanja mladih in predstavnikov posameznih občin.

Srečanja vsako leto potekajo v drugi občini. Občina Ravne, pobratene z občinama Čačak ter Varvarin, že od vsega začetka sodelujejo v pripravah in na srečanjih. Tako je prvo srečanje potekalo leta 1975 v Garešnici, katere mladinci in borci so tudi dali pobudo zanj.

Že v ideji o srečanju je bil osnovni cilj spoznavanje mladih med seboj, spoznavanje tradicionalnih zgodovinskih in kulturnih značilnosti gostitelja, izmenjava izkušenj in krepitev bratstva in enotnosti med narodi Jugoslavije. Na prvem srečanju je sodelovalo šest občin, na drugem — leto kasneje pa že deset. To srečanje je potekalo v Varvarinu in je na njem bilo treba spregovoriti tudi o tem, da nadaljnje večanje števila občin udeleženk v prihodnje lahko ogrozi akcijo, saj je že sedaj, pri petstotih udeležencih, problem prenočitve. Ob tem opozorilo se je letošnjega srečanja v Bosanski Dubici udeležilo enako število udeležencev kot v Varvarinu.

Za občino Ravne je tretje srečanje velikega pomena, saj so udeleženci prevzeli organizacijo četrtega, ki bo v juniju 1978. leta na Ravnah. Da bi srečanje potekalo kar najbolje, je OK ZSMS takoj stopila v akcijo, imenovan je odbor, ki pripravlja program za obveščanje občanov o akciji, za delo posameznih odborov in organizacij v občini in program srečanja.

Vedno budni

Že navsezgodaj se nam je nasmehnilo sonce, ki je obsijalo obronke gora in vrhov, posutih s temnimi gozdovi, pri srcu nam je postalo še topleje in naš korak je bil še prožnejši, navsezadnje pa to ni bilo nič čudnega, saj smo se namenili obiskati naše dobre prijatelje, ki noč za nočjo in dan za dnem bdijo na vseh koncih naše države, da bi jih res nihče ne mogel presenetiti. S takimi mislimi smo se približali karavli, ko je nenadoma stopil pred nas mladenič v sivem, nas strumno pozdravil in rekel: »Dobrodošli nam drugovi!« In že ga ni bilo več. Zakrile so ga goste smrekove veje in visoko praprotje, med borovničevjem in grmičevjem pa kot da ni bilo opaziti njegovih stopinj. »Pa smo res srečali pravega graničarja!« sem dejal pri sebi in ponosen sem bil, da je med mano in njim še ena vez več, kajti tudi nam sem služil vojake na meji.

Ze smo stali pred stražarjem. Tukaj je bil tudi dežurni, ki so se mu priključili še ostali tovariši iz karavle. Stisk rok je bil krepak in pristrčen, obrazi nasmejani in slišale so se besede: »Ej, pa se opet nađemo, kako si družje?«

Pozdravil nas je tudi predsednik mladine, nam zaželel dobrodošlico, mi pa smo mu v imenu mladine ŽR predali simbol našega dela — ingot — in jim čestitali ob njihovem praz-

niku — dnevu graničarjev. Po uradnem zaključku, pozdravnih besedah, ki so bile kratke in toliko bolj odkrite, smo se dogovorili, da se bomo v toku dneva pomerili v streljanju in malem nogometu ter se neuradno poizkusili še v šahu in namiznem tenisu. Tako nam je ob kramljanju o njihovem življenju na karavli, o velikih načrtih za bodočnost dan velik prehitro minil.

Prišel je trenutek slovesa, ki ni bil nikomur drag, toda zavedali smo se, da mora vsak svojo pot po svojih opravkih.

»Ostanite nam zdravi,« smo si klicali, »čuvajte našo domovino in oglasite se, da se še pogovorimo!«

Na poti domov sem presenečen ugotovil, da nisem niti opazil, kdaj so se menjale patrulje in straže. Nikjer se ni pojavilo vprašanje discipline in odgovornosti do dela. Takrat sem spoznal, da tukaj živi zelo močen in zdrav kolektiv, kjer vsakdo pozna svoje dolžnosti in svoje naloge brez besed ter z veseljem izpolnjuje.

Dobil sem občutek, da so to res tisti graničarji, ki nikdar ne zatisnejo očesa in svoje delo vzorno opravljajo s pesmijo v srcih.

Franjo Miklavc

Mladi v občini so ugotovili nekaj pomanjkljivosti, ki so jih spregledali vsi organizatorji doslej. Programi so si bili več ali manj iz srečanja v srečanje na moč podobni, oziroma skoraj enaki. Takšno neprestano ponavljanje bi lahko v prihodnje slabo vplivalo na udeležence in s tem tudi na potek srečanja, zato so se na Ravnah odločili vnesti v program nekatere bistvene nove stvari. Seveda bo precej točk dosedanjih programov moralo ostati tudi v ravanskem, kar že da slutiti, da bo čas največji problem pri realizaciji že do sedaj natrpanega programa.

Nekatere prireditve v okviru srečanja se zaradi pomembnosti morajo prepletati kot »rdeča nit« skozi vse akcije. Predvsem mora biti v programu vključen obisk pomembnega spominskega obeležja iz NOB (tokrat na Poljani), ki ga imenujejo »velika ura zgodovine«. Mora biti organizirano športno srečanje, skupni kulturni program, v katerem se predstavijo folklorne skupine iz občin udeleženk, mora biti povorka vseh udeležencev skozi mesto gostitelja, mora pa biti tudi nekaj novega — svežega.

Vsi programi do sedaj so v glavnem zajemali neštete prireditve, pa so bili časovno kljub temu zelo natrpani. Ze sedaj je treba pripravljati akcijo, v kateri bodo člani ZSMS poskrbeli za zadostno število prenočišč, za zanimive programe po krajevnih skupnostih, ki bodo gostile eno ali več občin.

Skratka — dela je dovolj in največja obveznost vseh občanov občine Ravne na Koroškem je, da bodo gostje z lepimi občutki in vtisi zapuščali naše kraje.

Stane Bodner

Z jesenjo se bodo poslovile

TELEFON

Mojca se je nestrpnostno presedala po stolu in prekladala telefonsko slušalko iz roke v roko. Po žici so medtem tekli kratki, enakomerni signali, kar je pomenilo, da je linija prosta, javil se pa kljub temu ni nihče. V mislih si je poskušala predstavljati, kako so rešili njeno prošnjo za sprejem na delo v veliko tovarno. Zato je poklicala šefa kadrovske službe, ker ni mogla več prenašati negotovosti. Ji bo uspelo? Nestrpnost je čakala na zvezo.

»Halo, želite prosim?«

Presenetljiv, nadvse prijeten in res enkratno lep glas je prekinil njeno živčno čakanje. Le kdo bi to mogel biti? Zadnjič je šefov glas sploh ni presunil, ko se je pogovarjala z njim. Mogoče je pa dobil novega pomočnika? Te misli so Mojci kot strela odbrzele skozi glavo.

»Halo!« je bil glas onkraj žice že rahlo zaskrbljen.

»Oprostite, prosim, saj je tam 90-821?«

»Ne! Tukaj je 000, kar je v bistvu centrala. Verjetno ste se malo zmotili pri izbiri številke. Koga pa ste želeli? Sicer me to niti ne bi smelo zanimati, vendar se mi zdi, da sem v vašem glasu zasluhlil prizvok nervoze; No, vseeno upam, da stvar ni prehuda.«

Mojca je poslušala z odprtimi usti. Glas jo je kar opajal, jo ovil in ohromil, da sploh ni vedela, kaj naj bi rekla. Postala je zadovoljna, da je govoril in da ga je lahko poslušala.

»Kljub vsemu, draga moja, sem vam vedno na uslugo. Le pokličite in prevezal vas bom, kamor boste želeli.«

Zahvalila se je in odložila slušalko.

Naslednji dan je znova poklicala. Janez, tako je bilo namreč telefonistu ime, jo je takoj spoznal po glasu in se dolgo pogovarjal z njo. Njena prošnja je bila ugodno rešena. Zdelo se ji je popolnoma razumljivo, da ga obvesti o svojem uspehu.

Janez jo je takoj povabil, da bi ta veseli dogodek skupaj proslavila. Situacija je bila kar malo nerodna, saj sta se že dolgo poznala, videla pa še nikoli.

Prejšnji mesec sta se poročila. V časopis sta dala oglas: »Hvala..., ker si odkril telefon.« Ljudje so z nerazumevanjem zmajevali z glavami, mi pa kljub temu vemo, kako je bilo, mar ne?

Marjana Volmajer

Naše naloge

V mesecu oktobru imamo predvidenih kar dosti nalog in sicer:

- enodnevni seminar, katerega teme bodo predlagale OO ZSMS ZR,
- komisija bo obiskala nekatere OO ZSMS v ZR in ocenila njihovo delo,
- pregled dela mladih komunistov ter članov v ZR ter predlogi za sprejem v ZK, skupaj z aktivom mladih komunistov,
- ob krajevnem prazniku se bomo udeležili tradicionalnega pohoda po poteh koroških partizanov skupaj s taborniki in drugo mladino,
- tekmovanje v namiznem tenisu za OO ZSMS v železarni.

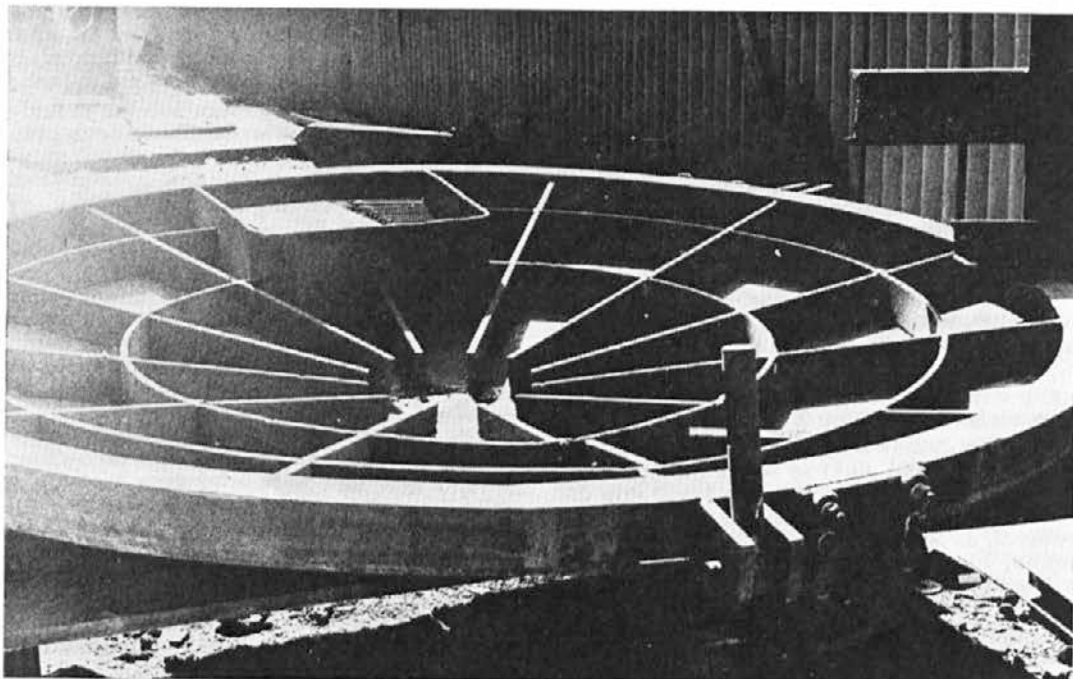
MISLI

Narod, ki umira brez upornosti, brez glasnega protesta, brez skrajnega požrtvovanja vseh svojih moči proti svojim sovražnikom, tak narod ni vreden sočutja, ni vreden, da je sploh kdaj živel!

F. Govekar

Uredniški odbor sestavljajo Jože Pačnik, Marjana Volmajer, Rudi Mlinar, Franjo Miklavc, Silvo Jaš ter Vida Gregor, ki je odgovorna tudi za vsebino Mladega fužinarja.

Vse sodelavce »Mladega fužinarja« prosimo, da v bodoče oddajajo svoje prispevke v mladinski sobi do vsakega prvega v mesecu.

K središču

MNENJA DELAVCEV:

Jesenski izdatki

Pred kratkim se je pričelo novo šolsko leto, s tem pa se je končalo mrzlično nakupovanje šolskih potrebščin. Več ali manj pa že tudi resno razmišljamo o ozimnici. Nedvomno vse skupaj ni poceni. Kaj o tem menijo naši delavci, smo nekatere tudi vprašali:

Olga Vetrih, brusilka v čistilnici:

»Ker imam dva šoloobvezna otroka, sem morala letos že kar precej denarja odšteti za nakup šolskih potrebščin. Vse skupaj me je stalo okrog 1500 din. To niti ni velik denar. Zame, ki sem mati samohranilka, pa je kar dovolj. Sicer pa ne morem razumeti, da je lahko za osnovno šolo vse tako drago. Mislim, da bi morali bolj gledati na nas starše, saj nam nakupi šolskih potrebščin delajo velike preglavice. Jaz vse to še toliko bolj čutim, na svoji koži, saj mi je pred letom dni umrl mož, od takrat pa moram sama skrbeti za 14-letno hčerko in 8-letnega fanta. Naj povem, da na mesec kljub težkemu fizičnemu delu v čistilnici zaslužim okrog 3800 dinarjev. S tem denarjem pa le težka preživljam tričlansko družino.

Poleg nakupa šolskih potrebščin me čaka zdaj ozimnica. Kot vsa prejšnja leta bom morala tudi letos zanj odšteti kar precej denarja. Mislim, da bom ozimnico kupila v Nami, kjer jo je organiziral naš sindikat. Sicer pa si želim, da bi nam tudi letos pri ozimnici priskočil na pomoč sindikat in nam dal kratkoročen kredit. Pa ko bi vsaj samo ti izdatki bili! Kar pogledajte, morala bom za sebe in otroka kupiti nove zimske plašče. Le kje naj človek vzame ves ta potreben denar? Je pa že tako, da cene gredo gor, plače pa so zmeraj iste. Prav

Imam dva šoloobvezna otroka. Hčerko, ki letos obiskuje osmi razred, in fanta, ki hodi v šestega. Pravijo, da je šesti razred najdražji pri nakupu knjig in bo kar držalo. Čeprav sem dobil nekaj že rabljenih knjig, sem zdaj kar precej denarja za šolske potrebšchine. Pa ko bi vsaj lahko dobil vse. Razen tega, da ima človek precejšnje izdatke, mora še tekati od trgovine do trgovine za knjigami.

Sicer pa je poleg teh izdatkov še nakup ozimnice in kurjave. Več let sem živel v starem stanovanju, ki ni imelo centralne kurjave. Že takrat sem moral odšteti precej denarja za nakup kurjave. Naša stara želja je bila, da bi tudi mi nekoč živeli v stanovanju, ki je ogrevano s centralno. Če-

Jože Pušpan

prav sem v železarni zaposlen že več kot 15 let, se mi želja ni uresničila. Dobil sem sicer drugo stanovanje, ki pa ni centralno ogrevano. Zato bom moral tudi tokrat, če do zime ne bodo napejlali centralne tudi k nam, kupiti premog in drva. Mislim, da stane to precej več kot centralna. Kar pa se tiče ozimnice, je pri meni takole. Vse leto pomagam sorodnikom pri delu na polju, v zameno pa jeseni dobim nekaj krompirja in jabolk. Če bi moral vse to kupiti, bi me kar precej stalo. Mislim, da bom tako delal še v bodoče, saj je pri takšni draginji in slabi izbiri ozimnice to še najbolj pametno.

Stanko Krebl, topilec v topilnici 1:

»Kar se tiče nakupa ozimnice za delavce železarne, bi že bilo prav, da bi pri tem pomagal naš sindikat, saj ima največjo možnost za nabavo cenejše in kvalitetnejše ozimnice. Za nekaj let nazaj vem, da smo naročali pri sindikatu ozimnico, pa od tega ni bilo ničesar. Kaj hočem s tem reči? To, da so nekateri res dobili v redu ozimnico, nekateri, bolj zadnji, pa slabo. Večkrat se je tudi zgodilo, da je najprej sindikat delal reklamo za cenejša jabolka in krompir, pozneje pa se je izka-

Stanko Krebl

zalo, da je bilo včasih vse to še dražje kot v trgovini. Sicer pa bo neprijetno vlogo tokrat prevzela Nama. Mislim, da bo tu večja izbira. Je že prav, da se s trgovino bavi tisti, ki je za to tudi poklican, saj imajo trgovci dosti večje možnosti skladiščenja in izbire.

Večji problem je pri nakupu šolskih potrebščin. Drage so, pa še težko jih je dobiti. Tako sem med drugim iskal razne knjige za šesti in sedmi razred. Ne vem, zakaj kljub dokaj razvitemu šolstvu ne poskrbijo za pravočasen natis potrebnih knjig. Ob koncu naj še povem, da imam največ težav pri nabavi kurjave. Predvsem že nekaj let ne morem ob pravem času kupiti vso potrebno količino premoga. Zgodilo se mi je že, da sem ostal brez njega in sem ga moral nadomestiti z drvni, teh pa v Mislinji, kjer stanujem, ni tako težko kupiti.

Egidij Dežman, strojnik v kotlarni:

»Če pogledam le malo let nazaj, vidim, da sem takrat kljub temu, da sem sam zaslužil, še kar dobro shajal. Skrbeti sem moral za štiričlansko družino. Povrh tega sta mi v šolo hodila dva otroka, sam pa sem obiskoval poklicno šolo za ključavničarja. Šele danes lahko primerjam, kako sem takrat moral biti dober gospodar, saj denarja ni nikoli bilo dovolj, moral sem prav tako nabavljati

Egidij Dežman

ozimnico, kurjavo in šolske potrebšchine za tri dijake. Danes se je stanje dokaj izboljšalo. S prihranki sem si kupil skromen dom, okrog katerega je tudi nekaj vrta in sadovnjaka. Zato mi zdaj ni treba letati za ozimnico. Bom pa, tako kaže, tudi letos imel veliko težav pri nabavi kurjave. Premoga, ki je že tako predrag, ni mogoče kupiti vsak dan. Sicer pa razen nakupa jesenske in zimske garderobe ne bom imel večjih jesenskih izdatkov. Oba otroka pa sta že tudi pri svojem kruhu.

Franc Obretan, žarilec v valjarni:

»Še do nedavnega sem vsakič v jeseni imel velike težave pri nabavi ozimnice in kurjave in seveda tudi pri nakupu šolskih potrebščin. Danes sem se teh skrbi nekoliko otesel, ker mi vsaj za šolskimi knjigami ni več treba tehati. Imam pa še zmeraj precej skrbi z ozimnico in kurjavo. Ozimnico sem vselej naročal pri sindikatu. Delavcem železarne je naš sindikat pri tem v prejšnjih letih precej pomagal. Letos bo ozimnico za nas nabavljala Nama in je tako prav. Kje pa naj naročim ozimnico, če ne tam, kjer bo

Franc Obretan

sodeloval naš sindikat? Kako bi lahko kje drugje kupil krompir in jabolka, saj nimam svojega prevoza. Zato mi je takšno nakupovanje kar všeč. Naročiš, in ti nabavijo vse, kar želiš.

Ne bi pa bilo napak, če bi bil sindikat bolj aktiven pri nabavi kurjave za svoje člane. Pri nakupu premoga imamo namreč iz leta v leto večje težave. Spominjam se, da sem s pomočjo sindikata že kupil jeseni premog. Zgodilo pa se je tudi, da ga nisem dobil. Le kako lahko tako delajo, saj ga moramo ne nazadnje pošteno in drago plačati. Nekoč je sindikat tudi organiziral nakup premoga iz SR Bosne. Pa je bil precej dražji od velenjskega. Mislim, da letos ne bom ostal brez premoga, saj sem ga naročil že pred nekaj dnevi.

Pavel Stropnik, vodja priprave materialov in skladišč:

»V našem kraju se trgovska podjetja v jeseni vse premalo trudijo za nabavo ozimnice. Večkrat se je že zgodilo, da na Ravnah ni bilo moč kupiti dobre ozimnice. Na Ravnah imamo kar

Olga Vetrih

umetniki smo že postali, da lahko pri vsej tej draginji sploh še tako dobro živimo.

Jože Pušpan, poklicni gasilec:

»Eden glavnih jesenskih izdatkov je nakup šolskih potrebščin.

tri trgovska podjetja, pa vsa tri niso dovolj zainteresirana za nabavo kvalitetne ozimnice. Zato ni čudno, če moramo včasih kupiti dosti slabšo kvaliteto, ki je povrh še dražja kot v drugih krajih. Vsa leta doslej sem ozimnico naročeval s pomočjo sindikata, letos pa v Nami.

Pavel Stropnik

Zadnje čase je precej slišati po železnici, češ zakaj pa potem imamo sindikat, če nam ne bo pomagal nabavljati ozimnice? Menim, da sindikat kot družbenopolitična organizacija ni in tudi ne more biti organizacija za trgovino. Delo sindikata je čisto kje drugje. Naj rešuje probleme delavcev, ki so tako ali drugače prikrajšani za svoje pravice. Sindikat pa lahko pomaga pri nakupu ozimnice, tako da priskoči najbolj ogroženim na pomoč s posojilom.

F. Rotar

TEKMOVANJE KOVINARJEV

V dneh od 25. 8. do 3. 9. 1977 je bilo v železnici tekmovanje kovinarjev. Organiziral ga je svet sindikata, ki je za izvedbo imenoval 8-članski odbor pod vodstvom Jožeta Potočnika. Ta odbor je moral pripraviti vse potrebno, da je tekmovanje lahko potekalo v redu. Program tekmovanja je obsegal praktični in teoretični del; slednji je zahteval poznavanje teorije stroja pa tudi sindikalno in samoupravno organiziranost železarne. Osnovno delo je potekalo po smernicah republiškega odbora sindikata kovinarjev. Da bi zajeli čimveč delavcev, pa je odbor tekmovanje razširil še na rezkalce.

Prijavilo se je nad 80 tekmovalcev. Ker pa je bilo prav takrat treba opraviti nekaj nujnih remontov, se je število zmanjšalo na 43. Doseženi so bili naslednji rezultati:

Strugarji na TNP 160: 1. Kotnik Jože, SGV, 2. Jug Otmar, SGV, 3. Krznar Viktor, str., 4. Mori Marjan, SGV.

Strugarji na UT 250: 1. Petrič Feliks, SGV, 2. Garb Miroslav, str., 3. Burjak Danilo, str., 4. Če-

bul Franc, str., 5. Jeromel Vinko in Gostenčnik Jože, str.

Strugarji na 165 SSSR: 1. Mlakar Stanko, str., 2. Erjavc Andrej, str.

Rezkalci na GU 2: 1. Klemenc Maks, str., 2. Klemenc Milan, SGV.

Rezkalci na 2 A 620: 1. Bajc Janko, str., 2. Javornik Vinko, str.

Ključavničarji — orodjarji: 1. Mešnjak Stefan, str., 2. Zdovec Feliks, SGV, 3. Motnik Anton, str.

Varileci — obločno: 1. Celec Janez, SGV, 2. Krpač Egon, SGV, 3. Čas Janez, SGV.

Varileci — plamensko: 1. Sagner Edvard, energ., 2. Gostenčnik Vinko, energ., 3. Ferk Vinko, energ., 4. Uršič Emil, str., 5. Lauko Maksimiljan in Vujevič Peter, energ.

Združevanje osnovnih šol

V preteklosti so se kazali različni rezultati ob integracijah v gospodarstvu, sedaj pa združevanje prehaja tudi na negospodarstvo, kot so zdravstvene ustanove, banke in končno tudi šolstvo. Je pa gospodarstvo nekaj drugega kot negospodarstvo, kljub načelu svobodne menjave dela. V SR Sloveniji imamo 60 občin in vsaka od njih ima po več vzgojno-izobraževalnih institucij, ki so krajevno odmaknjene druga od druge ali pa tudi ne, npr. v Mariboru, Ljubljani, Celju. Poleg tega tudi vsaka šola po svoje gospodari. Da to ni pametno, so rekli, da je kvalitetna sprememba, če bi šole ene občine združili v OZD. Tako so rekli že pred leti, a dejansko je šele pet slovenskih občin združilo osnovne šole. Ker Ravne nočejo zaostajati, bomo morda šesti v tej vrsti. Bržkone je zanimivo vedeti, kakšen je smisel integracije, kakšna nova kvaliteta nastane z njo, zato smo obiskali tov. Rudija Ranca, tajnika občinske izobraževalne skupnosti Ravne, da bi kaj povedal o tem.

Takole pravi: »Glede združevanja osnovnih šol nam je najbližji kraj Velenje, vendar se je pokazalo, da našim razmeram najbolj ustreza novomeški koncept združevanja osnovnih šol, tudi s političnega vidika, kongresi ZK namreč zastopajo stališče o pomembnosti, da se učitelji kot neposredni izvajalci vzgoje enotno organizirajo.

Ugotovljeno je, da v občini, kjer je več šol, delo ni povezano, ker so šole pač različne, s tem pa so otroci za to ali ono stvar prikrajšani, tega pa si nikakor ne smemo v nedogled dovoljevati, če govorimo o enotni osnovni šoli v SR Sloveniji. Prednosti za integracijo je res veliko: doslej znana pooblastila, ki so jih imele šole, bi bila spremenjena toliko, da ne bi imela vsaka šola vseh pooblastil, ampak samo tista, za katera lahko sama zagotovi sredstva, vsa druga pa bi bila skupna. Druga taka pridobitev je skupno planiranje dela in programa razvoja. Šola sedaj samostojno izdela plan, zato se programi posameznih šol med seboj razlikujejo.

Podeljene so bile naslednje nagrade za posamezna mesta:

1. 1500 din, 2. 1200 din, 3. 1000 din, 4. 800 din, 5. 600 din.

Glede na dosežene rezultate je odbor za republiško tekmovanje kovinarjev v Novi Gorici sestavil naslednjo ekipo:

Strugarji: Petrič Feliks, Garb Miroslav, Kotnik Jože, rezerva Mlakar Stanko.

Ključavničarji — orodjarji: Mešnjak Stefan, Zdovec Feliks, Motnik Anton, rezerva Djura Anton.

Varileci — obločno: Celec Janez, Krpač Egon, rezerva Golob Anton.

Varileci — plamensko: Sagner Edvard, Gostenčnik Vinko, Ferk Vinko, Uršič Emil, rezerva Vujevič Peter.

-ek

zadev in raznih pravilnikov. Priprava pravilnikov in samoupravnih sporazumov je šibka točka šol, saj nimajo nikjer zaposlenega profesionalnega človeka, ki bi to urejal.

V programu ZOŠ je predviden tudi investicijski sklad. Tu gre za črpanje amortizacijskih sredstev, tako da bi sredstva uporabljala tista šola, ki jih najbolj potrebuje, nadalje je planiran solidarnostni sklad za kritje izgub, nabavo osnovnih sredstev ter za kritje primanjkljaja pri osebnih dohodkih. Planiran je tudi enoten sklad skupne porabe. Ta bi imel svojo funkcijo pri reševanju stanovanjske problematike, izobraževanju ob delu, kulturnih potrebah. Sedaj je posamezna osnovna šola nesposobna najemati kredite, saj se sredstva zbirajo izjemno dolgo, in če k temu prištejemo še inflacijo, je ta način reševanja stanovanjske problematike docela neizvedljiv.

Največja pridobitev pa bi bila pri enotnem pedagoškem vodstvu. Zamišljeno je tako, da bi ravnatelji oziroma pedagoški vodje opravljali zgolj pedagoško delo. Seveda so že sedaj na šolah pomočniki ravnateljev, a ti nekako nimajo pravih funkcij in tako bolj ali manj vse delo visi na ravnateljih. Organizacijska in tehnična opravila bi po novem predvidoma urejal predsednik ravnateljstva. Enotna razporeditev kadra po šolah pomeni izenačevanje učnega procesa in s tem pridobijo otroci kot učenci.

Tov. Ranc pravi, da je toliko pozitivnih dejavnikov, da je to združevanje že domala nujno, saj prinaša same dobre stvari. Če pa ima še kdo pomisleke, je to zato, ker še ni dovolj informiran. OIS pričakuje, da bodo prosvetni delavci posredovali dobre konkretne predloge kot dopolnilo osnutka sporazuma o ZOŠ.

Takšne so v glavnem prednosti združevanja osnovnih šol v občini Ravne, prosvetni delavci pa se bodo za ali proti odločili na referendumu, ko bodo stvari pripravljene.

Z. Strgar

IZ NAŠIH KRAJEVNIH SKUPNOSTI:

V Črni konec skrbi za pitno vodo

Na krajevni skupnosti v Črni smo se pogovarjali s Francem Staknetom, predsednikom organizacijskega odbora za izvedbo turističnega tedna, in Stankom Kordežem, tajnikom KS.

»22. koroški turistični teden je bil kot vsi doslej po svoji vsebini dokaj pester in privlačen, saj ga je tokrat obiskalo precejšnje število domačih in tujih turistov, nam je prišel pripovedovati Franc Stakne. »Tokrat smo imenovali organizacijski odbor, ki je imel nalogo, da pripravi pester program. To smo si želeli še toliko bolj, saj je bil teden posvečen tudi letošnjim jubilejem. Ocena naše prireditve je dobra. Mogoče je tudi tokrat najbolj uspela kmečka povorka, ki pri-

tegne največ obiskovalcev. Seveda je bilo precej zanimanja tudi za tekmovanje harmonikarjev in predic. Žal pa je bilo zaradi slabega vremena slabo obiskano streljanje na glinaste golobe.

Črnjani smo zelo veseli, da so se v prireditve našega tedna vključili tudi drugi kraji. Ta namen smo imeli že na začetku, saj se teden imenuje »koroški«. Naj se ob tej priliki zahvalim organizatorju AMD Ravne, ki se je tokrat izredno potrudil in pripravil dokaj zanimivo športno tekmovanje, ki je privabilo veliko število obiskovalcev.

Tajnik krajevne skupnosti Stanko Kordež pa je odgovoril na nekatera aktualna vprašanja, s

katerimi se zadnje čase srečujejo v Črni in okolici.

»Zdaj gradimo novi vodovod, ki smo mu dali ime Kovšakov, to pa predvsem zato, ker poteka z vrha nad Kovšakom. Novi vodovod, ki bo končno rešil Črnjane vsakoletnih skrbi za zdravo pitno vodo, bo dolg 2850 metrov. Gradimo ga skupaj s samoupravno komunalno interesno skupnostjo Ravne, ki je tudi glavni nosilec investicije. Ta bo namreč veljala v celoti 2.500.000 dinarjev. Izvajalec del pa je prevaljski Stavbenik, enota Črna.

Poleg tega smo končno že tudi pričeli z izgradnjo novega vodovoda v Podpeci. Tega smo iz leta v leto odlagali. Tudi ta investicija je dokaj velika, saj znaša okrog 500.000 din. Ta denarna sredstva bomo pokrili sami na krajevni skupnosti. To pa predvsem zato, da bomo lahko z nekaj lastnimi denarnimi sredstvi pokrili nekatere deficitarne postavke iz rednega plana krajevnega skupnosti.

Pri izgradnji obeh vodovodov so nam priskočili na pomoč vojaški graničarski enot ter mladi iz naše občine. Sicer pa je sedaj elektrifikacija Jazbine—Podgora v ospredju naših prizadevanj. Z njo bomo namreč končno uspeli napeljati tok 32 družinam.

Pred nedavnim smo v centru Črne porušili 500 let staro Rakevo hišo. Na tem prostoru smo

že uredili parkirni prostor, ki ga bomo že v kratkem asfaltirali. Pri tem so se ob vznožju hriba Teber pokazali v skalo vklesani rovi. Nekateri Črnjani vedo povedati, da naj bi pred šest sto leti služili za žganje apna in kuhanje oglja. Naša krajevna skupnost namerava v njih urediti rudarski muzej.

Pri osnovni šoli pa je v polnem teku tudi izgradnja kompleksa igrišč, na katerih se bodo zgradile miniatletske naprave in tekalne steze. Do zime pa bi hoteli spraviti pod streho športno zgradbo nogometnega kluba Peca.

»Kako pa je zadnje čase s pre-skrbo, ali se je kaj izboljšala?»

»Res je bilo na račun slabe pre-skrbe zadnje čase precej napisane. Kljub temu se še ni nič premaknilo z mrtve točke. Naj povem, da smo bili v začetku septembra Črnjani celih pet dni brez zelenjave. Upravičeno smo se vprašali zakaj tak odnos do nas? Na to vprašanje nismo dobili odgovora. Podobno je tudi s pre-skrbo mesa. Tudi kvaliteta kruha je dokaj slaba. Skratka, ne moremo biti zadovoljni s kruhom, če ga lahko jemo svežega le včasih.

Nekaj kritike bi še dodal tudi na naše gostince. Ne vem, zakaj kljub obstoječim kuhinjam niso sposobni nuditi delavcem toplega obroka malice, da ne omenjam drugih turističnih uslug.«

F. Rotar

Kaj je zanimivejšega od popusta?

vsak tobak, mnogo pa je tudi nekadilcev. Poenostavljena delitev kupcev je na moške in ženske ter otroke. Moški kupujejo Sportske, Delo, Reporter, Dvoje, Start in stripe, stripe. Ženske pa: Jano, Burdo, Ljubavne Vikend romane in otroci kot odraz svojih staršev: igrače, žvečilne gumije, stripe, vžigalne kapice itd.

Smo pa včasih prav smešni v očeh prodajalk, ko je naš obraz pred okencem jezen, vesel, pust ali ko sprašujemo po nemogočem. Pač na sto načinov izražamo svoje razpoloženje in potrebe. Dolgčas prodajalkam ni, saj poprečno vsako minuto pride drug kupec. Prodajalke nas jemljejo kot ljudi, ti pa smo sitni in vljudni — ljudje pač.

Z. Strgar

Kakšne novice kupujemo

Definicija kioska bi lahko bila takšna: to je najmanjša prodajalna, kjer je praviloma zaposlena ena oseba, in običajno je to ženska. Te enoprostorske prodajalne so obložene od vrha do tal z vsemogočimi predmeti. Glavno, kar mora taka hišica imeti, so časopisi in tobačni izdelki, potem pa pridejo na vrsto razglednice, čopiči, zobne ščetke, pisalni pribor, igrače, srečke in še kup drugih drobnarij.

Pri nas imamo tri take kioske, ki ponujajo omenjeno, vsak dan tako potrebno robo. Na Čečovu je tisti, ki mu rečemo »pri Kreb-sku«. Ta je bil tudi prvi na Rav-nah in je edini, kjer se dobe tu-je revije. Izbira časopisov je do-kaj pisana: Delo, Večer, Sport-

ske, KIH, Jana, Teleks, Naša že-na, Pavliha, Zabavnik, Politika, Praktična žena, NIN, Borba, Start, Obramba, Antena, Stop, Der Spiegel, Naši razgledi, Re-porter, Front...

KAJ GRE NAJBOLJ V PRODAJO

Tov. Krebsova pravi, da Jana, Nedeljski, Stop, Antena, Teleks, Sportske, Delo, Večer. Ob pone-deljkih so najbolj iskane Sport-ske, saj jih prodajo od 100—120 izvodov, medtem ko Dela 25 izvodov, Večera manj. Po tednikih pa segamo takole: Nedeljski 130, Jana 120, Zabavnik 130 itd. Manj gredo v prodajo srbohrvatski časniki, saj prodajo Vjesnika in Borbe le po pet izvodov na dan.

V kiosku pri tržnici je število prodanih izvodov podobno, le da tu prodajo več galanterije, ker je tudi največ imajo; v drugih dveh kioskih je je manj. Nasproti avtobusne postaje, kjer je bila nekoč bencinska črpalka, pa stoji še zadnji kiosk. Tudi ta se od prvih dveh ne razlikuje pri prodaji časopisov. Drugače pa je kar prijetno urejen. Ker je ne-koliko večji, ima mizico in stol, tako da se pozimi ljudje prav ra-di zatekajo v ta prostor, kjer je prijetno toplo in jim ni treba zu-naj na mrazu čakati lokalnih avtobusov. Trgovina ima glede tega drugačno mnenje, a je pro-dajalka preveč prijazna, da bi odganjala take, ki ne kupujejo, le grejejo se.

KDO KAJ KUPUJE

Ljudje imamo različne potre-be, ni nam vseh vsak časopis, ne

IZ PARTIZANSKIH LET:

IZDAJA

So stvari, o katerih govorimo, da ne smejo priti v pozabo, za druge dogodke pa je zopet prav, da si jih od časa do časa prikljčemo v spomin, ker na ta način postane naš vsakdan lepši in ga lažje pravilno uravnamo. Neiz-črpni viri iz NOB in revolucije sodijo sem, povedani in napisani, ali pa še čakajo, da jih prikaže-mo na način in v obliki, kot za-služijo. Sedanjost, bodočnost se plemenitita s preteklostjo. Lju-dem, ki so dali življenja in kri, smo dolžni poravnati dolg. Dobro vemo, v kaj so skupaj z nami verjeli. Kaj pa je še posebej bo-lelo Franka, bo skušal povedati ta zapis. In če bi spet prislunil in upošteval sporočilo teh in ži-vih preprostih ljudi, bi lahko verjeli, da beseda o uresničeva-nju tradicij iz NOB ni prazna, ne bi pa mogli biti zadovoljni z živ-ljenjsko resnico uresničevanja.

O Francu Krivogradu-Franku ve kdo gotovo več kot jaz, ki sem ga poznal le kratek čas ob delu na terenu. Vesten pri izpolnjeva-nju zadanih nalog si je slikal povojni razvoj v luči svojega idealizma. Posebej je poudarjal potrebo po pravičnejšem redu v bodoči ureditvi, saj je krivico kot preprost, a zaveden delavec sam dobro občutil. Dobro je vedel,

kaj pomeni enotnost za delavski razred, in ko je minerec Marjan očitno začel hoditi svoja pota, je bilo to zanj najhujše, kar se je moglo zagrešiti v partizanskem gibanju. Naključje je nanoslo, da sta bila ravno on in njegova skupina zaradi izdajalca Marjana napadena, eden od tovarišev, po narodnosti Rus, ranjen in je po-zneje zaradi te rane umrl. Zaradi pretežno nočnih premikov in po-trebne tajnosti, nekaj pa je uto-nilo v pozabo, ne bi vedel prav povedati, pri katerem kmetu smo vedrili v tisti usodni noči (sam sem bil ranjen in ujet, preden sem spoznal ves teren in kmeti-je). Frank je prišel pozneje, kot je bilo dogovorjeno. Ne znam pravilno opisati in celo nepopis-no nedopovedljivo je, kaj je iz-ražalo trpljenje vse njegove biti v času, ko nas je seznanjal z iz-dajalskim napadom. V svoji obi-čajni naglici je kar padel v sredi-no velike kmečke hiše. Ta prizor mi je še danes enako razločno v spominu.

Frank se je naslonil na puško, titovko je pomaknil visoko na oznožje čelo, bledica na njego-vem obrazu je bila tako zgovorna, da smo takoj vedeli, da se je zgo-dilo nekaj hudega in smo onemeli čakali, kaj bo povedal. Ko je spoznal v nas naraščajočo nape-tost, je šele postal do kraja pre-senečen in sposoben izkričati do-godek izdajalskega napada. Ra-njenec je bil prenesen k Zabevu, kamor sva s Štručevim Bertl-nom o polnoči privedla domačega zdravnika Florjana Kamnika, ki je samo ugotovil, da mu ni po-moči. In Frankovo sporočilo, nje-gova podoba ob spoznanju resni-ce izdajstva, ki terja nedolžne žrtve. Ob naši podobi o izdaja-nju največje dobrine človeštva, ko kljub pozivom, da je treba vse storiti proti nesmiselnemu obo-roževanju, nismo niti zaprepade-ni.

O Franku je treba zapisati tudi to, da mu je bila usoda do kraja nenaklonjena. Umrl je tik pred svobodo. Ali pomislimo, kaj je pomenilo biti partizan in kako uborna je bila njegova smrt za-radi naporov ob dolgotrajni bo-lezni, če ji javno ne priznamo njene — njegove veličine!

Merkač Hudopisk-Maks

Delo, Sportske, Jana...

S KNJIŽNE POLICE

Domača dela

Srečko Kosovel, Zbrano delo — III. knjiga, I. del; DZS, Ljubljana, 788 str.

Med članki in esej, ki so tematsko uglaseni predvsem na razmerje umetnost — družba in umetnik — proletarska kultura, posebej izstopajo tisti, ki predstavljajo v določenem smislu Kosovelovo ustvarjalno načelo. Stališča in nazoni, ki jih je pesnik Krasa izpovedoval v zatohlosti tedanje slovenske družbe, zvenijo še danes izrazito revolucionarno in aktualno.

Mitja Mejak, Portreti, eseji; CZ, Lj., 240 str., 140 din.

Knjiga Mejakovih esejev bo dopolnila podobo avtorjevega literarnega nazora, hkrati pa bo v zaokroženi obliki vnesla v slovensko literarno esejistiko živahno in človeško tenkočutno razpravljanje o silnicah, ki pogosto besedno umetnost.

Pavle Zidar, Jezus iz pekla, roman; CZ, Lj., 169 str., 95 din.

Roman se bere živo, napeto, čeprav avtorju še daleč ne gre zgolj za pripovedovanje zgodbe. Njegova pozornost je posvečena iskanju notranjih vzrokov delovanja junakov, raziskovanju njihove duhovne sorodnosti.

Svetlana Makarovič, Izštevanja, pesmi, CZ, Lj., 81 str., 140 din.

Izštevanja pomenijo kakovosten dogodek na našem knjižnem trgu: z izbranimi primeri predstavljajo poezijo, ki je istočasno zavezana slovenski ljudski liriki in popolnoma sodobna.

Andrej Hieng, Izgubljeni sin, drama; ZO, Mb., 90 str., 40 din.

Izgubljeni sin je napisan z veliko mero poznavanja sodobnega gledališča. Popularnost Hiengove dramatike je v njegovi odprtosti, navidezni lahkotnosti in nevsiljivem sporočilu o problemih, ki kljub zgodovinski preobliki govorijo o naših problemih.

Prevodi

Ivo Andrić, Traviška kronika, roman v zbirki Sto romanov; CZ, Lj., 464 str., 95 din.

Roman je s svojo izpovednostjo o trajnostih v menjavah življenja, s svojo prodornostjo v svet čutnosti in podzvesti ljudi izrazito moderen — je eden najlepših v jugoslovanski književnosti tega stoletja.

Heliodor, Etiopske zgodbe, roman, v zbirki Sto romanov, CZ, Lj., 238 str., 95 din.

To je pustolovsko-ljubezenska pripoved o prelepi Harikleji in brezgrajnem mladeniču — idealnem paru, ki mora pred srečno združitvijo prestati trde preizkušnje. Mojstrsko grajeno delo je zaradi svoje pripovedne tehnike tudi vzor in pobudnik poznejšega evropskega romana.

Mihail A. Šolohov, Tihi Don I/IV, roman; CZ, Lj., 548 strani, 960 din.

Umetnost Šolohova je v Tihem Donu navezana na največje ruske mojstre, hkrati pa je vrasla v svojo sodobnost, v silni zagon, ki ga je prinesla ruska revolucija, ko je v temeljih sprevrgla staro gledanje na človeka in družbo.

E. M. Remarque, Čas življenja in čas smrti, roman; ZO, Mb., 432 str., 200 din.

Osrednji junak zgodbe je nemški vojak, ki po sili stoji na napačni strani in se zaveda grozljivosti ter krivičnosti vojne. Končno se postavi po robu, a v tragičnem nesporazumu tudi sam pade.

Irwin Shaw, Mladi levi, roman; PK, Lj., 278 str., 110 din.

Mladi levi so eno najznačilnejših del o drugi svetovni vojni, roman nemišljive veljave. Pisatelj ima za glavne junake dva Američana in enega Nemca, tako na eni strani odpira Ameriko z njenim življenjem pred vojno in med njo. Žalostna usoda nemškega junaka pa ima simbolni pomen — preprost mladenič se zaplete v vojaški sistem, postane zločinec in neznačajna prikazen. Ker se ne zna postaviti po robu, ga sistem zgnete.

Jean Poul Sartre, Smrt v duši, roman, PK, Lj., 278 str., 110 din.

Smrt v duši je globoko literarno pričevanje o najbolj usodnih zgodovinskih trenutkih evropske civilizacije, je eno najzanimivejših Sartrovih pripovednih besedil.

Povzeto po Knjigi 77

KAJ JE INTELIGENCA

Neredko slišimo predvsem mlade mamice, kako hvalijo svoje malčke: »Joj, kako je naš inteligent!« Bolj ko taki nadobudneži odrasčajo, bolj jim starši izbirajo imenitne poklice. Pa se večkrat grdo zmotijo. Preprosto zato, ker letijo previsoko in ker ne znajo trezno oceniti otrokovih umskih sposobnosti. In vendar to danes, ko je tudi že človekova duševnost izmerjena na vse mogoče načine, ne bi smelo biti tako težko.

Čeprav seveda ni enotne razlaga za pojem »inteligenca«, vemo

za njene glavne značilnosti. Tele so:

- sposobnost zaznavanja navzkrižnih odnosov med dejstvi,
- sposobnost dojemanja pravih pomenov, da dobimo zaželeni rezultat,
- sposobnost dojemanja za dejstvi skritih ali višjih pomenov,
- sposobnost organiziranja,
- sposobnost prilagoditve novim nalogam,
- sposobnost reševanju problemov,
- sposobnost abstrahiranja, presojanja in sklepanja,
- ustvarjalnost,
- sposobnost prepoznavati bistveno.

Spodbujati in usmerjati pa se da inteligenčni razvoj z naslednjim:

- Poskusite v otroku razviti čut za iniciativo. Opogumljajte ga za nova interesna področja, hobi-je in se mu pri tem pridružite.
- Nauči naj se delati z idejami (mislimi) enako kot s predmeti.
- Učite ga samokritičnosti. Tako bo sam odkril svoje močne in šibke strani.
- Navadite ga, da ga bo pri vsaki stvari zanimalo: »zakaj?«
- Osveščajte mu temeljna razmerja med pojavi oziroma zveze med vzrokom in učinkom, med prej in potem itn.

Potrpežljivo delo da zmeraj dobre rezultate.

-ek

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 5943 Šeftel N. J., Tehnologija proizvodstva prokata 1976.
- 5944 Masterov V., Berkovsky V., Theory of plastic deformation and Metal Working 1975.
- 5945 Nikitin V. I., Rasčet žarostojnosti metallov 1976.
- 5946 Lozinskij M. G., Teplova-ja mikroskopija materialov 1976.
- 5947 Belova A. F., Obrabotka legkih i žaropročnih splavov 1976.
- 5948 Mjuller E., Con T., Avtoionnaja mikroskopija 1972.
- 5949 Lanskaja K. A., Visokohromistie žaropročne stali 1976.
- 5950 Balandin G. F., Osnovi teorij formirovanija otlivki 1976.
- 5951 Libovic G., Razrušenje 7/1, 2, 3. 1976.
- 5952 Vodnik F., Poljsko-slovenski slovar 1977.
- 5953 Weber W., P. Schiefer, Automatisierung von Anlagen der Stahlindustrie 1976.
- 5954 Radonjić D., Pospeševanje prodaje 1977.
- 5955 Reimer L., Pfefferkorn G., Raster Elektronenmikroskopie 1977.
- 5956 Werkstoffkunde der gebräuchlichen Stähle 1977.
- 5957 Assmann B., Technische Mechanik 1, 2, 3. 1975.
- 5958 Dallas B. D., Tool and Manufacturing Engineers Handbook 1976.
- 5959 Vukadinović R., Evropska varnost in sodelovanje 1977.
- 5960 Likar M., Bolezni našega časa 1976.

Deževno poletje

- 3587/410 Pavlin F., T. Kolenko, Toplotno tehnične meritve na globinskih pečeh 1977.
- 3587/411 Priprema uzoraka sintera na rendgensku fluorescentnu analizu 1977.
- 5961 Kac I., Topla predelavnost Cr-Ni avstenitnega jekla 1976.
- 5962 Kos I., Optimizacija rekristalizacijskih pogojev hladno vlečenih jekel 1976.
- 5963 Barbič C., Primerjava med postopki toplotne obdelave na osnovi difuzije dušika: trdo nitriranje, mehko nitriranje, nikotiranje 1977.
- 5964 Švajger M., Vpliv temperaturnih obremenitev na življenjsko dobo grelne žice 1977.
- 5965 Rozman A., Vplivi različnih tehnoloških postopkov izdelave in predelave jekla na lastnosti grelne žice C. 4561 — Ravnin 2. 1977.
- 5966 Kahn H., Slijedečih 200 godina 1976.
- 5967 Pore J., Les dispersions aquenses 1976.
- 5968 Schierhold P., Nichtrostende Stähle 1977.
- 5969 Peters Th., Arbeitswissenschaft für die Büropraxis 1976.
- 5970 Hettinger T., G. Kaminsky, H. Schmale, Ergonomie am Arbeitsplatz 1976.

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta Ivana Planinšca se vsem, ki so darovali cvetje in ga spremili na zadnji poti, iskreno zahvaljujem.

Žena, hčerka in sinovi z družinami

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage matere Terezije Suler se iskreno zahvaljujem sodelavcem vzmetarne za denarno pomoč namesto venca in za tolažilne besede.

Srčno se zahvaljujem govorniku koma Francu Bartu in Ignacu Lepenerju ter pevskemu zboru Šentjan za zapete žalostinke. Enako se zahvaljujem vsem sosedom in prijateljem za razumevanje in pomoč.

Žalujoči Viktor z ženo Jožico ter hčerkama Lilijano in Hermino

Kdo bo praprot žel?

REKREACIJA IN ŠPORT

PRVENSTVO SLOVENSKE ŽELEZARNE

17. 9. 1977 je bilo na Ravnah prvenstvo slovenskih železarn v nogometu, odbojki, plavanju, streljanju in šahu. Za to priložnost je prireditelj, konferenca sindikata železarne Ravne, izdal bilten s tekmovalnim sporedom in tudi sicer poskrbel, da so se gostje pri nas dobro počutili. Le vremena ni mogel naročiti pa sta zato mraz in dež prestrašila marsikatero gledalca. Rezultati po posameznih zvrsteh so bili naslednji:

Nogomet. Naši so v svoji skupini premagali Žižno Celje s 5:0, izgubili pa proti Jeseničanom. V boju za tretje mesto so naši premagali Verigo Lesce z 1:0.

Odbojka. Ravenčanke so premagale Železarno Jesenice in Plamen iz Kroke ter osvojile prvo mesto brez izgubljenega niza. Ravenčani so premagali Storčane in Celjane, v finalu pa Jeseničane in prav tako osvojili prvo mesto.

Plavanje. Naši železarji so kot ekipa premočno osvojili prvo mesto z 38 točkami. Kot posamezniki pa so dosegli naslednje rezultate: Moški do 30 let — 100 m prosto: 1. Božo Štalekar, 2. Bojan Erženčnik. Moški od 30 do 40 let — 50 m prosto: 3. Alfonz Polajner, 4. Zdravko Videršnik, 5. Drago Godec. Moški nad 40 let — 50 m prosto: 2. Anton Godec. Moški do 30 let — 100 m prsno: 1. Dušan Erženčnik, 3. Franjo Zapešek. Moški od 30 do 40 let — 50 m prsno: 1. Drago Polanc, 2. Drago Godec, 3. Jaka Vidovšič. Moški nad 40 let — 50 m prsno: 1. Jože Rodič. Štafeta 4 x 50 m prosto: 1. Železarna Ravne.

Streljanje. Ekipno je osvojila prvo mesto Železarna Ravne s 1050 krogi, ravenki strelci pa so dosegli naslednje rezultate: 1. Anton Štrekelj 268, 4. Ivan Kajnik 264, 5. Evgen Korinšek 264, 8. Ivan Ovčar 254.

Šah. Naši šahisti v postavi Jože Zunc, Jože Jesenek, Niko Ristič, Franc Kolar in Franc Rotovnik so v štirih dvobojih zbrali 13 točk in osvojili 2. mesto za Železarno Jesenice.

V nogometu so nas zastopali naslednji sodelavci: Tomislav Tasič, Boris Fabijan, Jože Vauče, Beno Pandev, Hubert Skitek, Ivan Rožič, Pavel Štekelj, Drago

Štekelj, Jože Šuler, Žika Novkovič, Ivan Kokalj, Drago Vodopivec, Vinko Krajnc, Beno Franc, Zvonko Vrabčič, Jože Kolar, Avgust Vauče, Peter Šteharik, Jože Jezernik, Štefan Slapnik.

Prvo mesto v odbojki so priigrale: Rozka Žagar, Irena Gros, Lojzka Rebuta, Ela Rapnik, Marija Čeplak, Ela Pšeničnik, Anica Ugrin, Veronika Ledinek, Krista Kasnik, Emilija Gradišek, Jožica Taks.

Pri moških pa: Rado Krenker, Peter Prikeržnik, Ivan Paradiž, Ivan Mlačnik, Alojz Španžel, Stanko Žibret, Marjan Šteharik, Mirko Rožej in Jože Gostenčnik.

ROKOMET

V 1. kolu mladinske republiške lige je Fužinar doma premagal vrstnike iz Velike Nedelje s 36:22. V 2. kolu pa so naši igrali s selekcijo Maribora in jo premagali z 31:21.

ODBOJKA

V 3. kolu tekmovalja za jugoslovanski pokal so bili doseženi naslednji rezultati: pri moških je Fužinar premagal Žerjav s 3:0 in Mežica Mislinjo s 3:1. Pri ženskah so članice Fužinarja zmagale v Mežici s 3:0.

Na Dobrihah je bil turnir v počastitev Franja Malgaja, ki so se ga udeležile ekipe Dravograda, Reke, Raven in Dobrij. V finalni tekmi je Reka premagala Dobrije z 2:1.

NAMIZNI TENIS

3. in 4. septembra je bil v Murski Soboti prvi selekcijski turnir najboljših mladincev Slovenije. Med 14 tekmovalcev je naš Bojan Pavič osvojil 10. mesto.

10. in 11. septembra je bil v Ljubljani prvi zvezni pozivni turnir prve B skupine mladink SFRJ. Nastopilo je 10 igralcev, med njimi tudi dve Ravenčanki. Logarjeva je osvojila 8. mesto, Ačkova pa 9.

ATLETIKA

V Mariboru je bilo atletsko prvenstvo Slovenije za posameznike v članski konkurenci. Na njem so tekmovali tudi članice Koroškega atletskega kluba in dosegle naslednje uvrstitve: Nada Šober je osvojila dva naslova republiške prvakinja, in sicer v tekih na 400 in 800 m. Skukova je bila v teku na 800 m 4., Barlova pa 4. v teku na 3000 m. Tretje mesto je osvojila ženska štafeta na 4 x 400 m.

Kot članica jugoslovanske reprezentance se je Šoberova udeležila letošnje balkaniade v Turčiji. V teku na 1500 m je bila 5., v štafeti 4 x 400 m pa je pomagala osvojiti bronasto medaljo.

USPEH AMD RAVNE

Člani AMD Ravne so uspešno tekmovali na avtoralyju »Boč 77« v Poljčanah in osvojili v ekipni konkurenci 1. mesto. Posamezniki so osvojili naslednja mesta: Bojan Rodošek 3. v razredu do 785 ccm, Janez Kurnik 1. v raz-

redu do 905 ccm, Rudi Ramšak 4. v razredu do 1150 ccm, Drago Rek 1. v razredu nad 1150 ccm.

ŠAH

Šahovski klub Fužinar je pripravil za sezono 1977/78 zelo pester tekmovalni program. Razen rednih mesečnih hitropoteznih turnirjev sta v načrtu še turnirja za dosego IV. kategorije in odprti drugokategorijski turnir. Kolikor bo dovolj prijav, se bosta začela 18. septembra in bosta trajala do srede novembra. Natančen razpored posameznih kol je razviden z glasne deske pri šahovski sobi na DTK.

V počastitev ravnanskega krajevnega praznika je predvidena 8. oktobra v Nami simultanka mednarodnega mojstra Vojka Musila na 40 deskah, 13. oktobra pa hitropotezni turnir.

O rezultatih tekmovalj, predvsem pa o njihovih odmevnosti bomo še poročali.

Na 7. hitropoteznem turnirju v septembru je sodelovalo 16 šahistov. Vrstni red: 1. Ristič 12,5, 2. Zunc 12, 3. Jesenek J. 11,5, 4. Komarica 9,5, 5. Grzina 9,5 itn. Posebno sta razveselila mladince Boris Grzina, ki je osvojil 5. mesto, in pionir Danilo Peruš, ki je bil 14.

V skupni uvrstitvi za pokal Fužinarja vodi Ristič pred Jesenekom in Zuncem ter F. Kolarjem.

-ek

Z LETOVANJA V PORTOROŽU

11. junija se nas je v Viatorjevem avtobusu nabrala pisana družina raznih poklicev in starosti tistih železarjev, ki smo bili izbrani za brezplačno letovanje v Portorožu. Tam naj bi se v desetih dneh naužili miru, morja in sonca. Morda nam je prihod malce zagrenila nepremišljena izjava Š.P. iz livarne, ki je ob našem prihodu v krogu sorodnikov, s katerimi se je pripeljal s svojim vozilom, zasmehujoče izjavil: »Sedaj so prišli tisti socialno ogroženi!« To je zvenelo tako, kot da bi takšni ljudje sploh ne smeli na letovanje k morju in naj bi po njegovem mnenju raje

ostali doma, kakor da je dopust ob morju samo za boljše situirane ljudi, kakršen je npr. on.

Kljub temu pa smo si drugi udeleženci znali najti prijetne družbe, skratka, našli smo skupen jezik prijateljstva, pri katerem nismo gledali na poklic ali socialno stanje sodelavca ali tovariša. Družila sta nas pesem in dobra volja. Nikomur ni bilo dolgčas. Tisti, ki se ni maral namakati v morju ali praziti na soncu, se je sam ali z družbo podal na krajše izlete v okolico Portoroža ali Pirana ali pa proti Izoli in Kopru. Večina se je udeleževala tudi rekreativnih športov za našim počitniškim domom, katere je organiziral tov. Drago Polanc. On je poskrbel tudi za neplavalce, ki so pod njegovim vodstvom premagali strah pred vodo in slednjič pogumno zaplaval. Če pa je že kateri le preveč srknil morske vode, ki vsi vemo, da je slana, mu ni bilo treba trpeti žeje, saj je bilo piva in zlahke kapljice dovolj v domači točilnici po zmernih cenah. Mnogi smo se radi popeljali z motornim čolnom po okolici, največkrat pa k ribiški ladji pri Sečovljah, kjer so naši letoviščniki preizkusili pomorske specialitete in primorsko kapljico, ki je poskrbela, da smo se vrnili židane volje. Marsikoga so ob večerih zasrbele pete ob zvokih ansambla Pina Vešnaverja, ki so se slišali k nam od Bernardina, kamor smo se tudi čez dan radi napotili bodisi na nakupe spominkov ali na ogled, zvečer pa seveda na ples. Da so se lepi dnevi bližali koncu, smo lahko sodili po zagoreli polti, kakor tudi po denarnicah, ki so se že krepko stanjšale za kopico jurjev, ki smo jih namenili za prijetne počitniške dneve. Kaj hočemo, vsaka stvar ima svoj konec, in če na hitro pregledam bilanco dopustniških dni, vidim, da smo se kar lepo imeli. Vreme je bilo lepo in sončno, hrana dobra in izdatna, pa tudi osebje je bilo prijazno. Po mnenju vseh moram pohvaliti natakarka Mirka Rožaja, ki je kljub obilici dela našel čas za šalo, ob prostem času rad pritegnil s pesmijo v pevski družbi ter temu in onemu med strežbo prinesel kakšno pijačo, čeprav mu ne bi bilo treba.

Se pred odhodom smo izpolnili anketne liste. Na njih smo prebrali, da se iz leta v leto ponavljajo isti problemi. Omenim naj zelo prometno cesto, ki loči počit-

Mladi rod Fužinarjevih namiznoteniških igralcev

niški dom od plaže. Ta pa je zadnje čase podobna smetnji jami.

Tudi naš počitniški dom morda v prihodnje ne bo mogel služiti namenu takšen, kakršen je. Zakaj? Res vlagamo vanj denar za popraviljanje, res imamo lep senčnat vrt, katerega nam mnogi zavidajo, vendar terja temeljito prenovitev. Sosednje delovne ali počitniške organizacije pa nam tudi že lep čas grozijo, da bomo izgubili ta edini počitniški dom, ki ga imamo, da ne govorimo o drugih delovnih organizacijah, ki premorejo dva ali več počitniških domov ob morju in v planinah. Slišal sem že za pobudo, da bi organizirali delovno brigado, ki

bi pod domačim strokovnim nadzorstvom postavila na temelju sedanjega doma večjega in prostornejšega, ki bi res služil svojemu namenu. To bi bilo za nas ceneje, kot pa da gradnjo zaupamo temu ali onemu gradbenemu podjetju, ki po večini zna izrabljati čas in denar ter vleče gradnjo v nedogled. Treba je zastaviti dober načrt za gradnjo in pošteno zgrabiti za delo. Upam, da bodo takšne pobude padle na plodna tla.

Na koncu naj se prisrčno zahvalim sindikalni podružnici livarne za brezplačno letovanje v Portorožu.

K. Krevh

BRANJE:

Policijski pes

Uglednemu državljanu Jeremiji Bobkinu je nekdo ukradel kožuh in zaradi tega se je Bobkin zelo ujezil. Hudo mu je bilo za toplim kožuhom.

»Tako lep kožuh je bil...« je stokal. »Res, škoda je zanj... O, ko bi dobil tatu v roke, bi ga že naučil kozjih molitvic!«

Jeremija Bobkin je dal poklicati policijskega psa. Iz kriminalnega oddelka je prišel čokat možiček in privedel s seboj na vrvič lepega psa.

Spustil je psa, da je vohal nekaj časa po hišnih vratih, potem pa je vzkliknil: »Ssss!« in stopil stran.

Pes je zavihal smrček. Nezaupno je pogledal vse navzoče. Pred hišo se je medtem nabralo vse polno ljudi. In izučeni pes se je kakor besen pognal proti Bobkinovi gospodinjji, stari ženi Pelagiji.

Hitro se je poizkusil umakniti med ljudi, a pes jo je že popadel za krilo in je ni maral izpustiti.

Stara Pelagija je omahnila pred detektivom na kolena:

»Da...« je obupano zastopala. »Grešila sem... Samovar sem ukradla in dve vedri za vodo... Vse je skrito na podstrešju... Ubijte me!... Storite z menoj kar hočete...«

Ljudje so bili vsi zmedeni.

»O kožuhu pa res ne vem prav nič,« je ihtela. »Druge reči sem pa

kradla. Da, samovar in vedri... Sodniji me izročite...«

Mater Pelagijo so odvedli na policijo, detektiv pa je še enkrat potisnil psa k vratom, da je vse ovolal. Potem je spet vzkliknil:

»Ssss!« in skočil stran.

Pes se je obrnil. Nekaj časa je gledal okoli sebe, potem pa je planil proti hišniku Upradovu.

Upradov je prebledel kakor zid in omahnil nazaj.

»Ubijte me, dragi državljani!« je vzkliknil. »Pobiral sem od vas davek za vodo, denarja pa nisem oddal, ampak sem ga spravil v svoj žep...«

Seveda so se vrgli vsi takoj na Upradova. Zavezali so mu roke in glavo. Premeteni policijski pes pa je pograbil medtem že stanovalca sedme sobe in mu raztrgal hlače.

Stanovalca sedme sobe je skril obraz v dlani. Padel je pred množico na kolena in zastokal:

»Grešil sem, tovariši, hudo sem grešil... Da bi mi ne bilo treba k vojakom, sem v svojih listinah ponaredil rojstno letnico. Ko so drugi prelivali kri za domovino, sem sedel lepo doma, imel električno luč, plin in vodovod... Kar uklenite me, ker sem tako hudo grešil...«

Iz množice so se začeli klicati:

»Imeniten pes, res imeniten pes!...«

Jeremija Bobkin je začel postajati že nemiren. Iz listnice je vzel nekaj bankovcev in jih stisnil detektivu v roke.

»Kožuha tako ni mogoče najti...« je rekel. »Sicer pa nazadnje ni bil niti vreden, da bi se toliko trudili zaradi njega. Ne, res ni bil toliko vreden...«

Tedaj pa je že planil policijski pes k njemu in povohal njegove hlače.

Bobkin je prebledel. Ves zmeden je bil in začel se je ozirati, kje bi jo popihal. Toda pes ga ni pustil. Skočil je predenj in začel mahati z repom.

Bobkin je vzdrltel:

»Nebesa božja!...« je zastokal. »Zdaj moram še jaz povedati resnico!... Slep sem in ničvreden goljuf!... Dragi tovariši, ta kožuh niti moj ni bil... Lani sem si ga bil izposodil za nekaj dni od brata, potem mu ga pa nisem vrnil. Gorje mi, gorje!«

Tedaj je začela množica bežati na vse strani. Pes je planil za dvema možakoma, ki sta se zadnja spustila v beg. Oba sta priznala svoje grehe. Prvi je poveril precej državnega denarja, drugi pa je imel na vesti nekaj takega, kar celo na sodnji obravnavajo brez občinstva.

Ulica se je izpraznila, kakor bi bila izumrla. Daleč naokoli ni bilo žive duše. Samo detektiv s psom je še stal sredi ceste.

Izenada se je postavil pes pred detektiva in začel mahati z repom.

Detektiv je prebledel in padel pred psom na kolena.

»Sodržavljan pes,« je poprosil, »odvedi me v luknjo... Za tvojo oskrbo mi dajejo po tri rublje na dan, jaz pa vtaknem vselej dva rublja v žep...«

Kaj se je potem še primerilo, ne vem povedati. Da ne bi imel sitnosti, sem jo namreč popihal še jaz.

M. Zoščenko

ZANIMIVOSTI OD TU IN TAM

Prebivalci živalskih kolonij

Med »državotvornimi« žuželkami so takšne, ki jih živi skupaj le nekaj ducatov, in druge, ki jih je v enem bivališču tudi po več sto milijonov. Strokovnjaki so pri štetju dobili naslednje rezultate:

poljske ose 15—30
gozdne ose 100—200
čmrli 400—500
sršeni 1000—4000
čebele 3000—7000
gozdne mravlje 50.000—500.000
termiti 500 do več sto milij.

Modri kit — velikan v živalskem svetu

Poprečen modri kit ima take mere, da si jih v samih številkah kar težko predstavljamo, zato sezimo po primerjavah:

tehta toliko kot 25 slonov, hrbtenica tehta za tri odrasle ljudi, srce za debelega vola, čreva za dva volkswagna, jezik za enega slona, kri za težo desetih konj,

kosti za srednji tank, slanina za pet avtobusov.

Kdaj začnejo poleti ptiči peti

Od 02. ure zjutraj naprej se oglašajo: divji petelin, škranjec, kovaček, lastovka, jerebica,

od 03. ure: kos, fazan, sinica, kukavica, taščica, prepelica, kraljiček,

od 04. ure: pastirčica, žolne, divji golob, grilček, konopka, hudournik, lišček.

Največji zaspanci med živalmi

Živalim, ki zimo prespijo v brlogih ali duplih, se telesna temperatura zniža na 0—5 °C, pa tudi druge življenjske funkcije se zmanjšajo na minimum. Dolžina spanja je pa takšna:

jazbec, veverica in hrček — tri mesece, jež in suslik — štiri, svižec — pet, netopir — kar pol leta, polh pa je rekorder s sedmimi meseci.

Tujke za časovna obdobja

bienij — 2 leti
centenarij — 100 let
decenij — 10 let
milenij — 1000 let
kvartal — 3 meseci
kvinkvenij — 5 let
semester — 6 mesecev
tercial — 4 meseci
trimester — 3 meseci

Rojstna leta evropskih univerz

Amsterdam 1632
Ankara 1933
Barcelona 1450
Basel 1460
Bologna ok. 1200
Budimpešta 1635
Cambridge 1229
Carigrad 1453
Dublin 1591
Dunaj 1365
Firence 1321
Gradec 1586
Granada 1526
Köln 1388
Krakov 1364
Leningrad 1819
Lisabona 1290
London 1836
Madrid 1508
Modena 1180
Moskva 1755
Oxford ok. 1200
Pariz 1253
Parma 1065
Praga 1348
Rim 1303
Uppsala 1477
Varšava 1812

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža Martina Ramšaka se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala sodelavcem in sindikatu čistilnice za pozornost in govor ter godbi in g. župniku. Zalujoča žena Tilka

Fotografije za to številko so prispevali: S. Bodner, M. Kranjc, F. Rotar, M. Ugovšek, propagandni oddelek ter služba za informiranje in tisk.

Na paši